

IV. Finansal Kesim

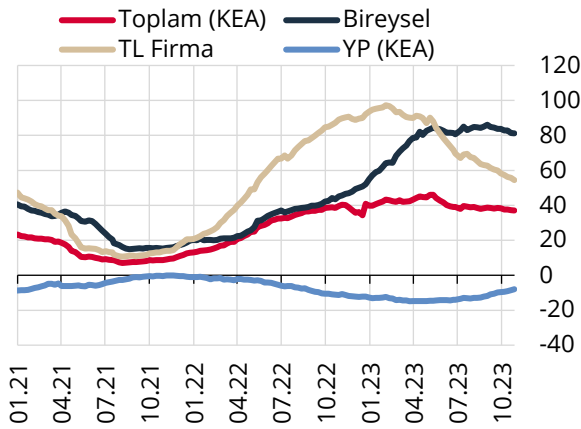
IV.1 Kredi Gelişmeleri ve Kredi Riski

IV.1.1 Kredi Gelişmeleri

Haziran ayında başlayan parasal sıkılaştırma süreci ve bu süreci destekleyici yönde uygulamaya alınan seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma adımları sonrasında kredi büyümeleri dengelenmektedir.

2023 yılı şubat ayında en yüksek seviyesini gören TL ticari kredi yıllık büyümesi; kredi faizlerindeki yükseliş ve yüzde 2,5 seviyesinde belirlenen büyüme sınırı sonrasında yavaşlamaya başlayarak yüzde 55'e gerilemiştir. 2023 yılının ilk yarısında güçlü bir ivme yakalayan bireysel kredi yıllık büyümesi uygulamaya alınan tedbirler sonrasında gerilemektedir (Grafik IV.1.1). Son dönem kredi eğilimlerini daha iyi yansıttığı değerlendirilen yıllıklandırılmış 13 haftalık büyüme oranı göstergesi ticari ve bireysel kredilerde büyüme oranlarının seçici kredi adımları kapsamında belirlenen büyüme sınırlarına yakınsadığını ima etmektedir (Grafik IV.1.2).

Grafik IV.1.1: Yıllık Kredi Büyümesi (KEA, %)

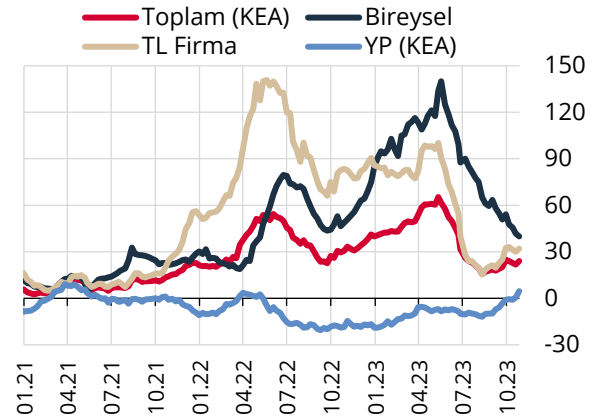

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: DEK, YP kredilere dâhil edilmiştir. KEA kredi büyümesi, bir yıllık dönemdeki TL kredi değişimi ve YP (sepet) kredi değişiminin bir yıllık dönemdeki sepet kur ortalaması çarpımı ile bulunan TL karşılığı toplamının bir yıl önceki toplam kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmaktadır.

Grafik IV.1.2: 13 Haftalık Kredi Büyümesi (Yıllıklandırılmış, %)

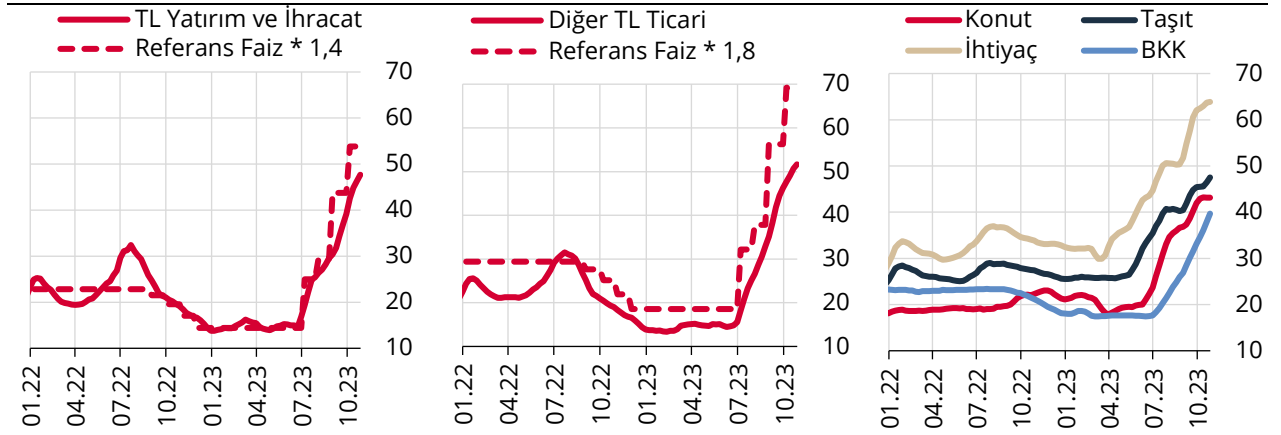
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: DEK, YP kredilere dâhil edilmiştir. KEA kredi büyümesi, 13 haftalık dönemdeki TL kredi değişimi ve YP (sepet) kredi değişiminin 13 haftalık dönemdeki sepet kur ortalaması çarpımı ile bulunan TL karşılığı toplamının 13 hafta önceki toplam kredi bakiyesine oranı yıllıklandırılarak hesaplanmaktadır.

Parasal sıkılaştırma sürecinin başlamasıyla kredi faizlerinde belirgin yükseliş görülürken faiz oranları makroihtiyati düzenlemelerde tanımlanan üst sınırların altında gerçekleşmektedir.

Temmuz ayındaki düzenleme ile TL yatırım ve ihracat kredilerinde faiz üst sınırı olarak yıllıklandırılmış referans faiz oranının 1,4 katı, diğer TL ticari krediler için 1,8 katı, ihtiyaç kredilerinde ise 2 katı uygulanmaya başlamıştır. Eylül ayında ise diğer TL ticari krediler için referans faiz uygulaması kaldırılmıştır. Haziran ayında başlatılan parasal sıkılaştırma süreci ile kredi faizlerinde yükseliş eğilimi görülürken, faiz oranlarının üst sınırların altında gerçekleştiği görülmektedir (Grafik IV.1.3).

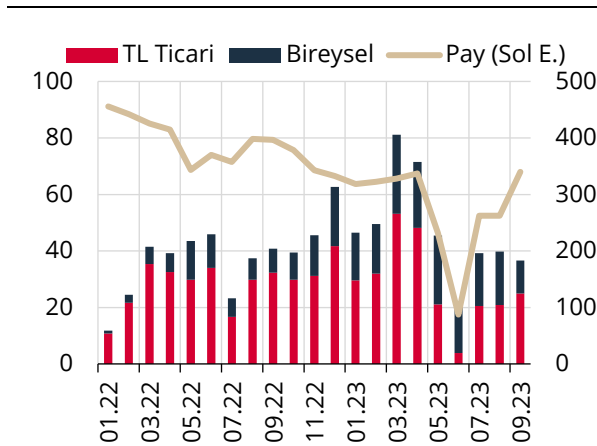
Grafik IV.1.3: TL Kredi Faiz Oranları (Akım, 4 HHO, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

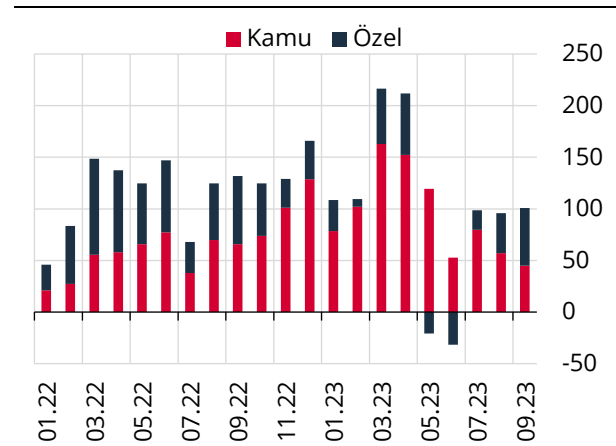
Dipnot: TL yatırım ve ihracat kredi faizleri sıfır faizli krediler hariç olup Eximbank hariç hesaplanmıştır. TL diğer ticari kredi faizleri kurumsal kredi kartı, tüzel kişi kredili mevduat hesabı ve sıfır faizli krediler hariç olup Eximbank dâhil hesaplanmıştır. Bireysel kredi faizlerinde kredinin faiz dışındaki maliyetini yansıtabilecek şekilde (BSMV ve KKDF vergileri hariç) banka tarafından alınan faiz dışındaki her türlü ücret, masraf ve komisyonu içeren tüm kalemlerin (ekspertiz, ipotek ve sigorta hizmetleri gibi bankaya gelir olarak yansımayan ücret ve komisyonlar da dahil) maliyetleri de dikkate alınmıştır. İhtiyaç kredisini faizlerinden gerçek kişi kredili mevduat hesabı faizleri hariç tutulmuştur.

Kredi büyüme göstergelerindeki yavaşlamaya ilave olarak TL ticari ve bireysel krediler arasındaki kompozisyonda da dengelenmenin yaşandığı görülmektedir (Grafik IV.1.4). Mayıs ve haziran aylarında bireysel kredilere kıyasla belirgin olarak hız kesen ticari krediler takip eden aylarda geçmiş dönem performansına yakınsamıştır (Grafik IV.1.4). Benzer bir dengelenmenin TL ticari kredi segmentinde kamu ve özel bankalar ayrımında da olduğu gözlenmiştir (Grafik IV.1.5). Özel bankalarda mayıs ve haziran aylarında daralan TL ticari kredi bakiyesinin takip eden dönemde net faiz marjlarının iyileşmesiyle birlikte toparlandığı görülmektedir.

Grafik IV.1.4: Net Kredi Kullandırımı (Milyar TL, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.1.5: Kamu ve Özel Bankalarda TL Ticari Net Kredi Kullandırımı (Milyar TL)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

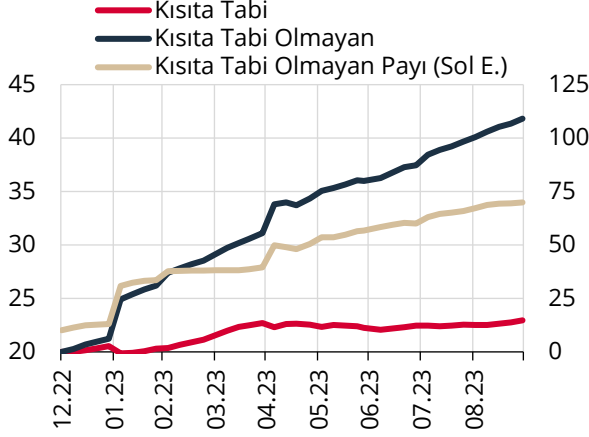
Dipnot: Sol paneldeki pay serisi ilgili aydaki TL kredi bakiyesindeki değişimin yüzdesel olarak ne kadarının TL ticari kredilerden kaynaklandığını göstermektedir.

Ticari kredi kullandırmalarında ihracat ve yatırım kredilerinin aldığı pay güçlenerek devam etmektedir.

2023 yılı eylül ayı itibarıyla 2022 yılsonuna kıyasla kısıta tabi olmayan ticari kredilerde (TL cinsi yatırım, ihracat, tarım, esnaf, kamu kurum ve kuruluşlarına kullandırılan krediler ve deprem bölgesi kapsamında istisna olarak kabul edilen ticari krediler) büyüme yüzde 110 seviyesine yaklaşırken, kısıta tabi kredilerde büyüme yüzde 15 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, kısıta tabi olmayan ticari kredilerin TL ticarideki payı da 12 puan artarak yüzde 34'e yükselmiştir (Grafik IV.1.6). Bununla birlikte, seçici kredi

uygulamalarında öne çıkan ihracat ve yatırım kredisi kullandırımlarının diğer ticari kredilere göre pozitif ayrıştığı ve sektördeki kredi davranışının seçici kredi hedefleriyle uyumlu gerçekleştiği görülmektedir (Grafik IV.1.7).

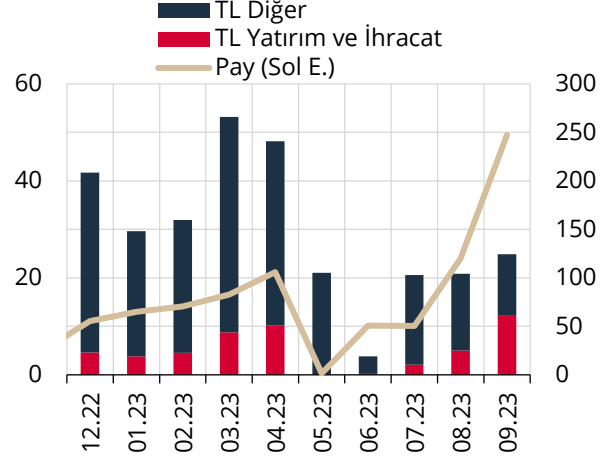
Grafik IV.1.6: TL Ticari Kredi Büyümesi (2022 Yılına Kiyasla, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 29.09.2023

Grafik IV.1.7: TL Ticari Kredilerde Net Kredi Kullandırımı (Milyar TL, %)

Kaynak: TCMB

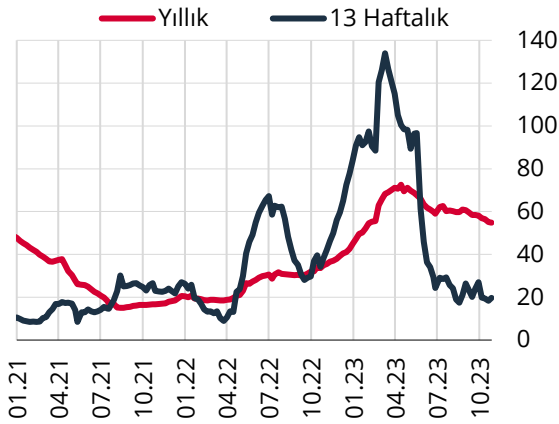
Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Büyüme kısıtına tabi ticari krediler; TL ticari kredilerden yatırım, ihracat, tarım, esnaf, kamu kurum ve kuruluşlarına kullanılan krediler ve deprem bölgesi kapsamında istisna edilen ticari krediler çıkarılarak hesaplanmıştır. Kısıta tabi olmayan kredilerin payı hesaplanırken ilgili kredi segmenti içerisindeki payı dikkate alınmıştır. 2022 yıl sonuna göre büyüme oranları gösterilmektedir. Sağ paneldeki pay serisi ilgili aydaki TL ticari kredi bakiyesindeki değişimin yüzdesel olarak ne kadarının TL yatırım ve ihracat kredilerinden kaynaklandığını göstermektedir.

İhtiyaç kredisi ve BKK büyümelerinde belirgin bir yavaşlama izlenmektedir.

2023 yılı mart ayında yüzde 130'a kadar yükselen yıllıklandırılmış 13 haftalık ihtiyaç kredisi büyümesi, takip eden dönemde ihtiyaç kredi faiz oranlarındaki artış, kredili mevduat hesaplarına uygulanan aylık azami faiz oranlarının yükseltilmesi ve BDDK'nın risk ağırlığını artırması sonrasında ekim ayı itibarıyla yüzde 20 seviyesine kadar gerilemiştir (Grafik IV.1.8). Bireysel kredi kartı yıllık büyümesi temmuz ayına kadar, kredi kartı faizlerinin enflasyonun ve ihtiyaç kredisi faizlerinin altında olmasının etkisiyle taksitli kullanım ve nakit avans kaynaklı olarak güçlü bir seyir izlemiştir. Takip eden dönemde kredi kartı faizlerinde yapılan güncellemeler ile birlikte taksitli harcama amaçlı kullanımda belirgin bir yavaşlama başlamıştır (Grafik IV.1.9 ve 10). Ayrıca, artan dijitalleşme ve mal ve hizmet fiyatlarındaki yükseliş eğiliminin etkisiyle daha çok ödeme aracı olarak değerlendirilebilecek taksitsiz BKK kullanımı da yavaşlamakla birlikte halen görece yüksek seyrini sürdürmektedir (Grafik IV.1.11).

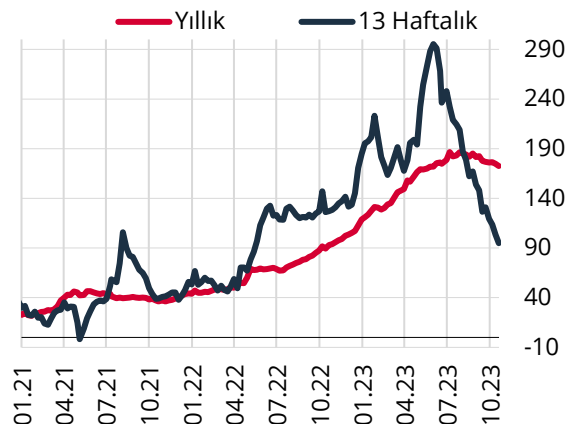
Grafik IV.1.8: İhtiyaç Kredi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

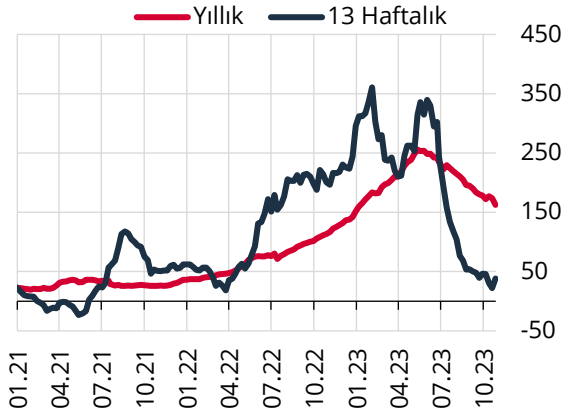
Grafik IV.1.9: Bireysel Kredi Kartı Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

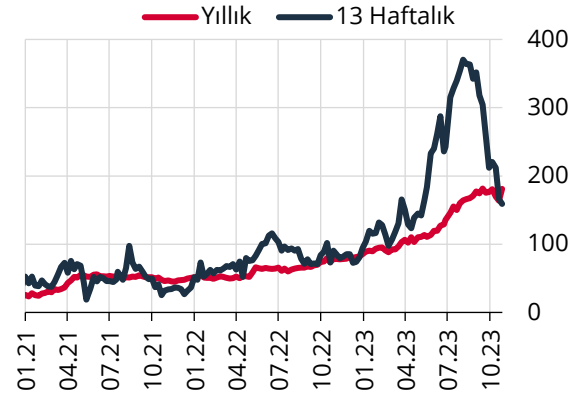
Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Yıllık serisi 12 aylık kredi büyümesini, 13 haftalık serisi ise yıllıklandırılmış 13 haftalık büyümeyi göstermektedir.

Grafik IV.1.10: Taksitli BKK Kredi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

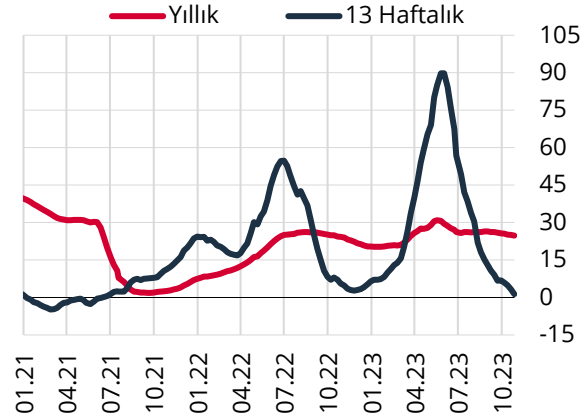
Grafik IV.1.11: Taksitsiz BKK Kredi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

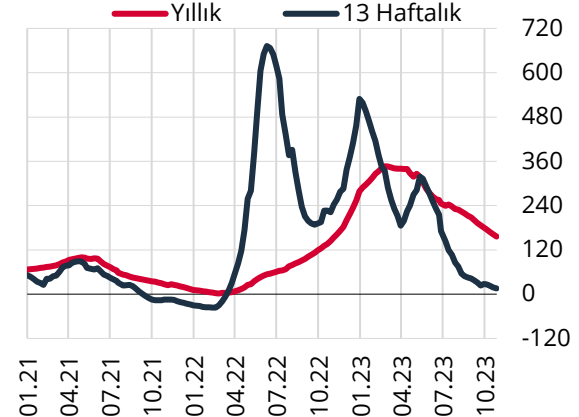
Dipnot: Yıllık serisi 12 aylık kredi büyümesini, 13 haftalık serisi ise yıllıklandırılmış 13 haftalık büyümeyi göstermektedir.

2023 yılı ocak ayında kamu bankaları tarafından duyurulan "İlk Evim" konut kredisi kampanyası ve şubat ayında BDDK'nın konut alımında azami kredi tutarı güncellemesi ile konut kredileri yılın ikinci çeyreğinde ivme kazanmıştır. Ancak ağustos ayında BDDK tarafından ikinci el konut alımlarında kredi değer oranlarının düşürülmesinin ve yükselen kredi faiz oranlarının etkisiyle 13 haftalık yıllıklandırılmış konut kredi büyümesi yüzde 10 seviyesinin altına kadar gerilemiştir (Grafik IV.1.12). 2023 yılı ilk yarısında canlı seyreden taşıt kredilerinin menkul kıymet tesisi düzenlemesi kapsamında aylık yüzde 2 büyüme kısıtına tabi olmasının etkisiyle ilgili segmentin büyüme eğiliminde belirgin bir yavaşlama başlamıştır (Grafik IV.1.13).

Grafik IV.1.12: Konut Kredi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Grafik IV.1.13: Taşıt Kredi Büyümesi (%)

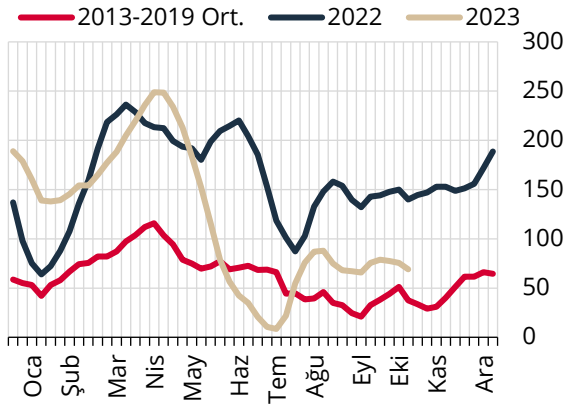
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Yıllık serisi 12 aylık kredi büyümesini, 13 haftalık serisi ise yıllıklandırılmış 13 haftalık büyümeyi göstermektedir.

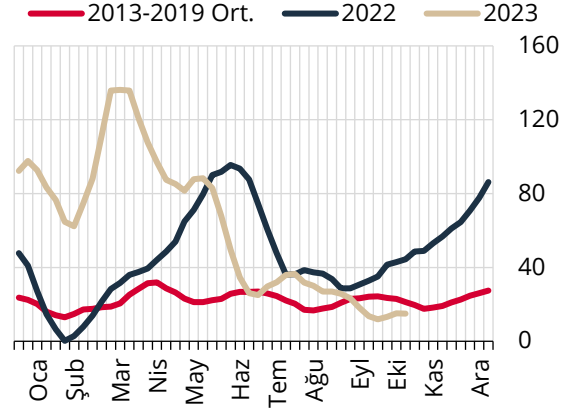
Enflasyon etkisinden arındırılmış stok bakiye değişimi ticari kredilerde tarihsel ortalamasına yakın seyrederken, tüketici kredisinde tarihsel ortalamasının bir miktar altına gerilemiştir.

TL ticari kredilerde reelleştirilmiş net kullandırmalar, 2023 yılının ilk beş aylık döneminde tarihsel ortalamasının ve 2022 yılı gerçekleştirmelerinin oldukça üzerinde gerçekleşirken, parasal sıkılaştırma ve seçici kredi adımları çerçevesinde belirlenen büyüme sınırları ile uzun dönem tarihsel ortalamasına yakınsamıştır (Grafik IV.1.14). 2022 yılı son çeyreğinden 2023 yılı mayıs ayına kadar tarihsel ortalamasının oldukça üzerinde seyir izleyen reelleştirilmiş tüketici kredisinde stok değişimi takip eden aylarda parasal sıkılaştırma, kredi büyüme sınırları ve risk ağırlıklarındaki artışın etkisiyle tarihsel ortalamasının altına gerilemiştir (Grafik IV.1.15).

Grafik IV.1.14: TL Ticari Kredi Stok Gelişimi (4 Haftalık Ortalama Stok Değişim, Reel, Milyon TL)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

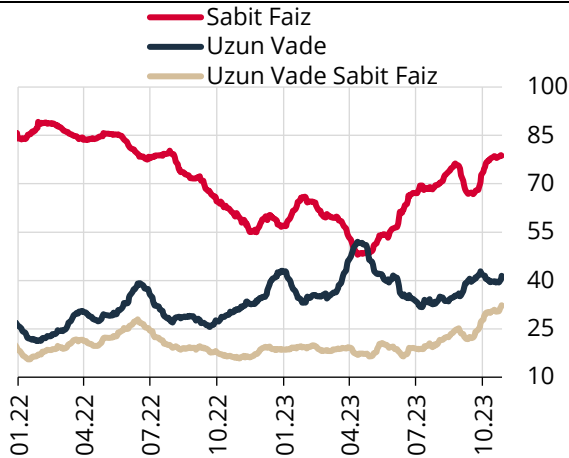
Grafik IV.1.15: Tüketici Kredisi Stok Gelişimi (4 Haftalık Ortalama Stok Değişim, Reel, Milyon TL)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Stok kredi bakiyelerindeki 4 haftalık ortalama değişim 4 haftalık ortalama ÜFE ile reelleştirilmiştir. Tüketici kredileri için TÜFE kullanılmıştır. 2013 ocak ÜFE ve TÜFE'si 100 olacak şekilde endeksleme yapılmıştır.

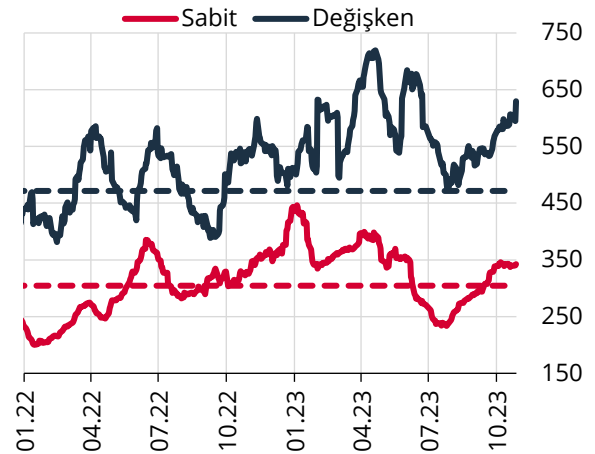
TL ticari kredi kullandırılmaları içerisinde nisan ayında yüzde 48'e kadar gerileyen sabit faizli kullandırılmaların payı ekim ayı itibarıyla yüzde 79'a yükselmiştir. 2022 yılı üçüncü çeyreğinde toplam TL ticari kredi içerisinde yüzde 25 seviyesine kadar gerileyen uzun vadeli kullandırılmaların payının da 2023 yılı ekim ayı itibarıyla yüzde 42'ye yükseldiği gözlenmiştir (Grafik IV.1.16). Ayrıca, TL ticari kredi kullandırılmalarında ortalama vadenin temmuz ayından itibaren tekrardan yükselmeye başladığı görülmektedir. Sabit faizli kullandırılmalarda temmuz ayında 240 günün altına kadar gerileyen ortalama vade ekim ayı itibarıyla 350 güne yaklaşmıştır (Grafik IV.1.17). Bankaların net faiz marjlarının pozitif bölgeye çıkmasının uzun vadeli kredi arzını olumlu etkilediği değerlendirilmektedir.

Grafik IV.1.16: TL Ticari Kredilerde Faiz ve Vade Yapısına Göre Paylar (Akım, 20 GHO, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Dipnot: Uzun vade 365 gün üzeri kullandırılmaları göstermektedir. Sıfır vadeli, sıfır faizli ve faiz yapısı raporlanmayan gözlemler hesaplamaya dâhil edilmemiştir. Toplam kullandırım içerisindeki faiz ve vadeye göre paylar hesaplanmıştır.

Grafik IV.1.17: TL Ticari Kredilerde Faiz Yapısına Göre Ortalama Vade (Akım, 20 GHO, Gün, Orijinal Vade)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

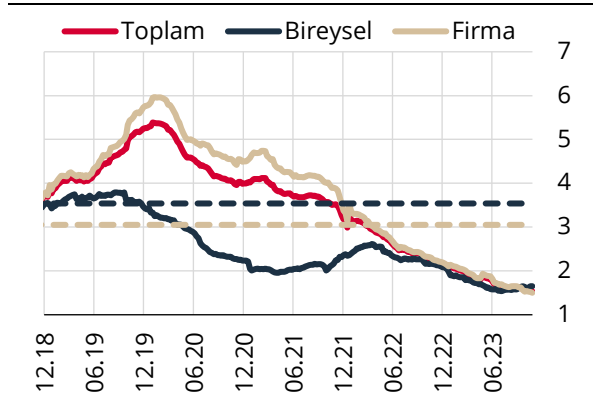
Dipnot: Sıfır vadeli, sıfır faizli kullandırılmalar ve faiz yapısı raporlanmayan gözlemler hesaplamaya dâhil edilmemiştir. Kesikli çizgiler ilgili renkteki serilerin Mayıs 2020 – Ekim 2023 dönemindeki ortalamasını göstermektedir.

IV.1.2 Kredi Riski Gelişmeleri

Bankacılık sektörünün aktif kalitesindeki güçlü görünüm korunmaktadır.

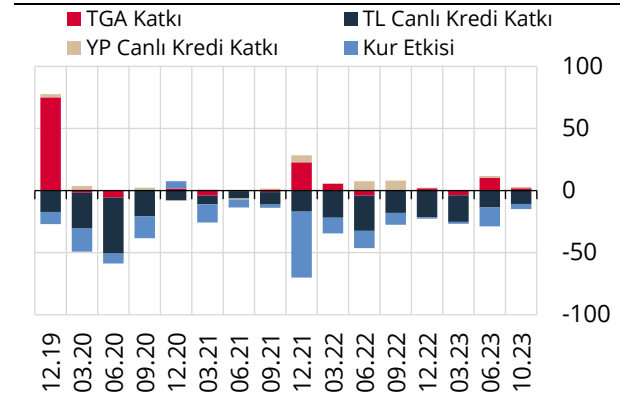
Bankacılık sektörünün toplam TGA oranındaki azalma eğilimi haziran ayının sonuna kadar devam etmiştir. Sıkılaştırma süreci sonrasında kredi büyümesinin yavaşlamasıyla birlikte TGA oranı yüzde 1,5 seviyesinde yatay bir seyir izlemeye başlamıştır. TGA oranında tarihsel ortalamasının altındaki düşük seyir tüm kredi alt türlerine yayılmaktadır (Grafik IV.1.18). Toplam TGA oranı değişimine katkı veren faktörler incelendiğinde, TL kredi büyümesinin ve kur artışının TGA oranındaki olumlu seyre katkı verdiği, haziran ayı sonrasındaki TGA bakiyesinin değişmediği ve yeni TGA ilavelerinin sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir (Grafik IV.1.19).

Grafik IV.1.18: TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB
Dipnot: Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2012-2019 dönemi ortalamasını göstermektedir.

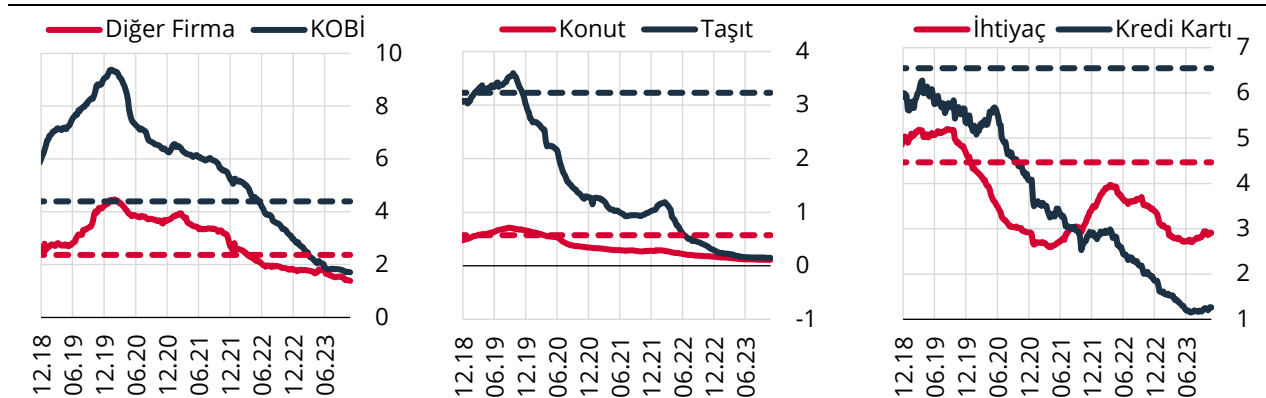
Grafik IV.1.19: TGA Oranı Değişimine Katkıları (3 Aylık Toplam Katkılar, bp)

Kaynak: TCMB
Dipnot: Katkı kalemleri ilgili 3 aylık toplam katkı tutarını göstermekte olup, son sütunda 1 Temmuz-27 Ekim toplamı yer almaktadır. Yöntemle ilgili detaylar için bkz. 2018 Kasım Finansal İstikrar Raporu, Kutu IV.1.1

Firma TGA oranındaki gerileme KOBİ ve KOBİ hariç diğer firma ayırımında da gözlenmiş, ilgili TGA oranları geçmiş dönem ortalamalarının belirgin altına gerileyerek sırasıyla yüzde 1,7 ve 1,4 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Bireysel kredi TGA oranları da geçmiş dönem ortalamalarının altında kalmaya devam etmiştir. Bireysel kredi büyümesinin kredi kartı ağırlıklı gerçekleşmesinin etkisiyle, bireysel kredi TGA oranlarındaki iyileşmenin daha çok kredi kartı kaynaklı olduğu izlenmektedir. 2023Ç2'de ihtiyaç kredilerinin menkul kıymet düzenlemesine dahil olması ve büyüme sınırı belirlenmesi ihtiyaç kredi büyümesinin yavaşlamasına neden olmuştur. Bu nedenle mevcut Rapor döneminde ihtiyaç kredisi TGA oranında sınırlı artış gözlenmiştir. Teminatlı yapıları ve kredi/değer oranı gibi kredi riskliliğini sınırlayan düzenlemelerin etkisiyle oldukça düşük TGA oranına sahip olan konut ve taşıt kredilerindeki TGA oranları 0,1 ile tarihsel ortalamasının altındaki seyrini sürdürmüştür (Grafik IV.1.20).

Grafik IV.1.20: Kredi Türü Kırılımında TGA Oranları (%)

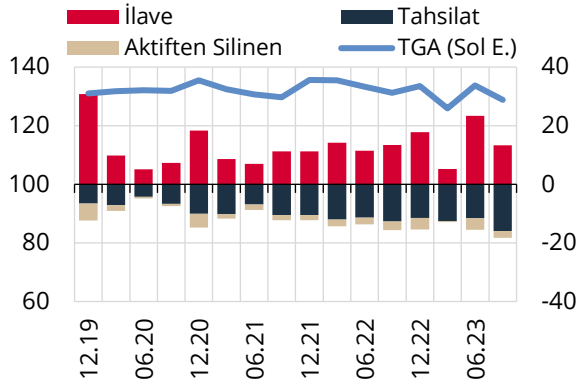

Kaynak: TCMB
Dipnot: Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2012-2019 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Firmaların TGA ilaveleri ve tahsilatları dengeli bir seyir izlerken bireylerin TGA ilaveleri, tahsilatlarının üzerinde gerçekleşmiştir.

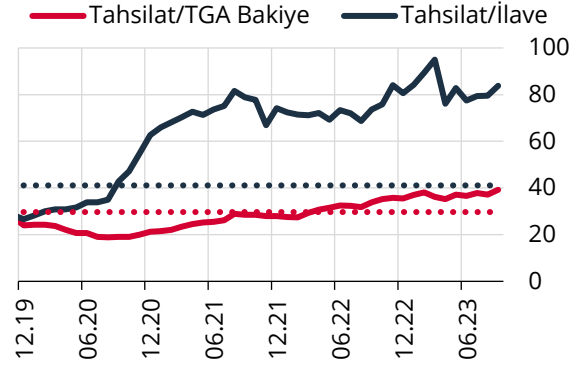
Canlı iktisadi faaliyet, varlık fiyatlarındaki yükselişler ve likidite koşullarındaki gevşemenin etkisiyle 2022 yılı ikinci yarısından sonra TGA tahsilatları önemli ölçüde artmıştır (Grafik IV.1.21). 2023 yılının üçüncü çeyreğinde firma TGA tahsilatlarının net TGA ilavelerine oranı uzun dönem ortalamasının oldukça üzerinde seyretmektedir. TGA bakiyesinden yapılan tahsilatların payı ise tahsilatların güçlü seyri ve aktiften silmelerin etkisiyle uzun dönem ortalamasının üzerinde kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.1.22).

Grafik IV.1.21: Firma TGA Hareketlerinin Bileşenleri (Milyar TL)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 09.23
Dipnot: Tahsilat ve net ilave serilerinde 3 aylık toplamlar verilmektedir. Son sütunda Temmuz-Eylül dönemi ilave tahsilat ve aktiften silinen tutarı yer almaktadır. İlave, yeni TGA ilavelerinden, TGA'lardan canlı kredilere geçen tutar çıkarılarak hesaplanmaktadır. 2022 yılında aykırı bir gözlem veriden dışlanmıştır.

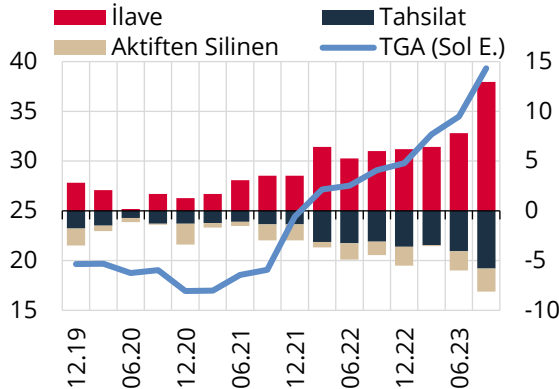
Grafik IV.1.22: Firma TGA Tahsilat Oranları (%)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 09.23
Dipnot: Tahsilat/TGA Bakiye oranı, 12 aylık toplam TGA tahsilatının 12 aylık ortalama TGA bakiyesine oranı olarak hesaplanmıştır. Tahsilat/Net ilave oranı ise, 12 aylık toplam TGA tahsilatının 12 aylık toplam net TGA ilavesine oranını göstermektedir. Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2014-2019 dönemi ortalamasını göstermektedir. 2022 yılında aykırı bir gözlem veriden dışlanmıştır.

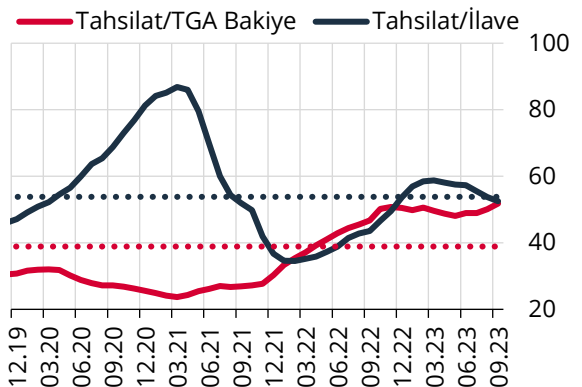
Yeni TGA ilavelerinin, TGA tahsilatlarının ve aktiften silmelerin üzerinde kalmasının etkisiyle bireysel TGA bakiyesi kısmen yükselmektedir (Grafik IV.1.23). Bireysel TGA tahsilatlarının TGA bakiyesine oranı uzun dönemli ortalamasının üzerinde seyretmekte, tahsilatların ilavelere oranı ise ortalamaya yakın seviyelerde gerçekleşmektedir (Grafik IV.1.24).

Grafik IV.1.23: Bireysel TGA Hareketlerinin Bileşenleri (Milyar TL)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 09.23
Dipnot: Tahsilat, ilave ve aktiften silinen serilerinde 3 aylık toplamlar verilmektedir. Son sütunda Temmuz-Eylül dönemi tahsilat, ilave ve aktiften silinen tutarı yer almaktadır. İlave, yeni TGA ilavelerinden, TGA'lardan canlı kredilere geçen tutar çıkarılarak hesaplanmaktadır.

Grafik IV.1.24: Bireysel TGA Tahsilat Oranları (%)

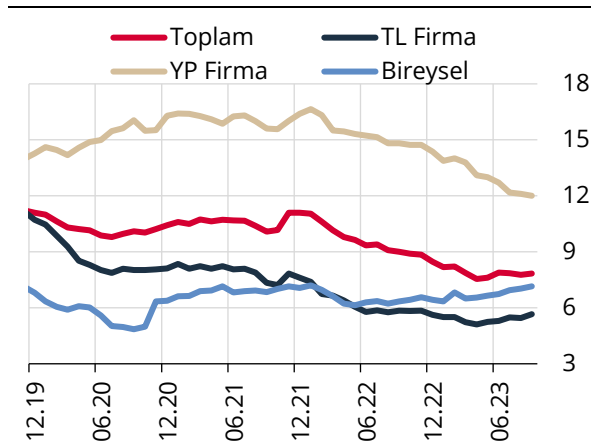
Kaynak: TCMB Son Gözlem: 09.23
Dipnot: Tahsilat/TGA Bakiye oranı, 12 aylık toplam TGA tahsilatının 12 aylık ortalama TGA bakiyesine oranı olarak hesaplanmıştır. Tahsilat/İlave oranı ise, 12 aylık toplam TGA tahsilatının 12 aylık toplam TGA ilavesine oranını göstermektedir. Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2014-2019 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Firmaların yakın izlemedeki kredi oranları iyileşmeye devam ederken, bireysel kredilerin yakın izleme oranı sınırlı artış göstermiştir. Yakın izlemede sınıflandırılan firma ve bireysel kredilerin önemli bir kısmı gecikmesi olmayan kredilerden oluşmaktadır.

Yakın izlemede sınıflandırılan kredilerin toplam krediler içerisindeki payı 2022 yılından 2023 yılı ikinci yarısına kadar gerilemiştir. 2023 yılı ikinci yarısından itibaren ise gerileme eğilimi, bireysel krediler kaynaklı olmak üzere, yerini yatay bir seyre bırakmıştır (Grafik IV.1.25). YP firma kredilerinin yakın izleme oranları uzun süredir diğer kredi türlerinin üzerinde hareket etmektedir. Bu durum, 2018 yılı döviz kuru gelişmeleri sonrasında ödeme güçlüğü yaşayan ve YP kredileri yapılandırılan döviz geliri düşük firmaların halen ikinci grupta sınıflandırılması ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, kredilerin ağırlıklı olarak TL para biriminde büyümesi de TL yakın izleme oranlarının düşük kalmasında etkili olmuştur.

Bankalar, 2018 yılından itibaren kredi sınıflandırmasında TFRS-9 standardını kullanmakta ve gecikmesi olmasa bile, model sonuçlarına göre kredi riskliliğinde önemli derecede artış olan kredileri yakın izlemede takip etmektedir. Buna göre, yakın izlemedeki kredilerin yüzde 80'inin gecikmesi olmayan, ancak bankaların TFRS-9 modelleri gereğince kredi riskliliğinde önemli derecede artış olduğu için bu grupta sınıflandırdığı kredilerden oluştuğu görülmektedir. Bu oran, firma kredilerinde yüzde 91 iken, bireysel kredilerde ise yüzde 67 seviyesindedir. Mevcut Rapor döneminde firma kredilerinin yakın izleme oranındaki gerilemede gecikmesi olan kredilerin payının azalması etkili olmuştur. Bireysel kredilerin yakın izleme oranının yükselmesinde ağırlıklı olarak gecikmesi olan kredilerdeki yükseliş etkili olmuştur (Grafik IV.1.26).

Grafik IV.1.25: Yakın İzlemede Sınıflandırılan Kredilerin Oranı (%)

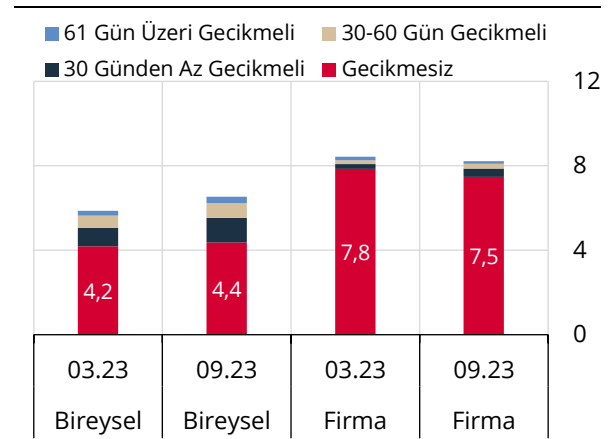

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Seriler yakın izlemedeki kredilerin brüt kredilere oranını göstermektedir.

Grafik IV.1.26: Gecikme Durumuna Göre Yakın İzlemede Sınıflandırılan Kredilerin Oranı (%)

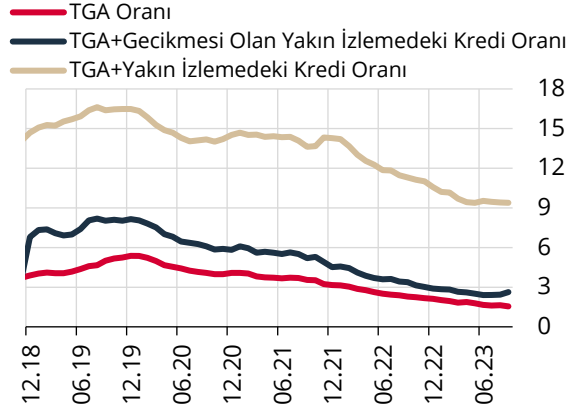
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Grafikte gecikme durumuna göre yakın izlemedeki kredilerin brüt kredilere oranı gösterilmektedir.

Toplam kredi riskinin bir ölçütü olarak yakın izleme ve TGA toplamının brüt krediler içerisindeki payı incelendiğinde, söz konusu oranın 2021 yılı sonundan itibaren yaklaşık 500 bp azalarak yüzde 9,4 seviyesine gerilemiştir (Grafik IV.1.27). Daha dar kapsamlı kredi riski ölçütü olarak takip edilen, TGA ve ödemesi gecikmiş yakın izlemedeki krediler toplamının brüt kredilerdeki payı da 2021 yıl sonuna kıyasla 200 bp gerileyerek eylül ayı itibarıyla yüzde 2,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlgili dönemde tüm kredi risk göstergelerinde yaşanan iyileşmede firmaların iyileşen bilançolarının ve güçlü likiditelerinin, bireylerde ise ücret güncellemeleri ve güçlü istihdam görünümünün önemli etkisi bulunmaktadır.

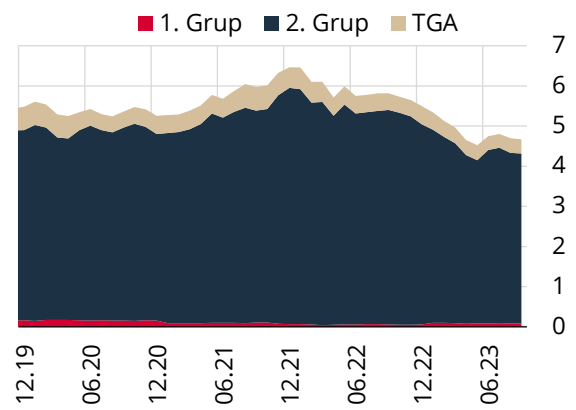
Yapılandırılan kredilerin brüt kredilere oranı yüzde 4,7 seviyesine gerilemiştir (Grafik IV.1.28). Yapılandırılan kredilerin yüzde 91'i yakın izleme sınıfında, yüzde 8'inin TGA sınıfında ve çok sınırlı bir kısmının da birinci grupta izlendiği görülmektedir. Bu nedenle, bankacılık sektörünün yapılandırılan kredileri ihtiyatlı bir şekilde yakın izlemede sınıflandırdığı, halihazırda bu krediler için yüksek karşılıklar ayırdığı ve bu krediler kaynaklı risklere karşı banka bilançolarının dayanıklı olduğu değerlendirilmektedir.

Grafik IV.1.27: Aktif Kalitesi Görünümü (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Aktif kalitesi göstergeleri brüt kredilere oranlanmıştır.

Grafik IV.1.28: Yapılandırılan Kredi Oranı (%)

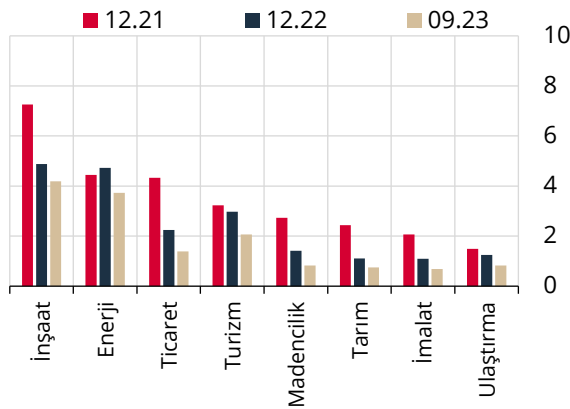
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Seriler yapılandırılan kredilerin brüt kredilere oranını göstermektedir. 1. Grup standart nitelikli krediler, 2. Grup yakın izlemedeki krediler altında izlenen yapılandırılmış kredilerin oranını ifade etmektedir.

Firma kredileri TGA ve yakın izleme oranlarındaki iyileşmenin alt sektörler geneline yaygın olduğu gözlenmektedir.

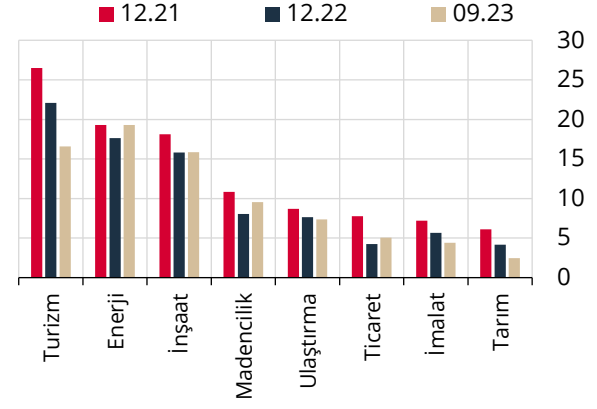
Kredi riski görünümüne sektörel kırılımda bakıldığında, kredi riskinde belirgin bir artış gözlenen sektör bulunmamaktadır. 2021 ve 2022 yıl sonlarına kıyasla tüm sektörlerin TGA oranı iyileşmiş olup, en büyük iyileşme inşaat, ticaret ve madencilik sektörlerinde görülmektedir (Grafik IV.1.29). Bununla birlikte 2022 yılı sonuna göre yakın izlemedeki kredi oranları enerji ve madencilik sektörlerinde artış göstermiştir. Kur gelişmeleri nedeniyle bankacılık sektörünün ağırlıklı olarak YP kredi kullanan enerji ve madencilik sektörüne karşı daha ihtiyatlı duruş sergilediği değerlendirilmektedir (Grafik IV.1.30).

Grafik IV.1.29: Sektörel TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Sektörler, 2021 yıl sonu TGA ve yakın izlemedeki kredi oranı değerlerine göre büyükten küçüğe sıralanmıştır.

Grafik IV.1.30: Sektörel Yakın İzlemedeki Kredi Oranları (%)

Kaynak: TCMB

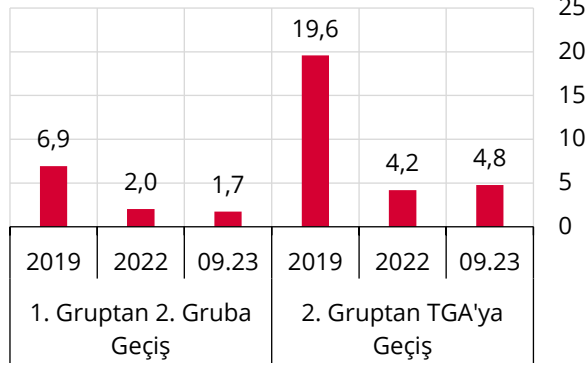
Son Gözlem: 09.23

Kredilerin yakın izleme ve TGA'ya geçiş olasılıklarındaki zayıf seyir korunmaktadır. Bankalar salgın döneminde başladıkları ihtiyatlı karşılık ayırma politikalarına devam etmektedir.

Kredi riskliliğindeki değişimi izlemek amacıyla kredilerin birinci gruptan ikinci gruba ve ikinci gruptan TGA'ya geçiş olasılıkları takip edilmektedir. 2019 yılı ortalamasına göre hem birinci gruptan ikinci gruba geçiş olasılığı hem de ikinci gruptan TGA'ya geçiş olasılığı belirgin ölçüde azalmıştır. 2022 yılı ortalamasına göre ise ticari krediler için birinci gruptan ikinci gruba geçiş olasılığı düşüş eğilimini sürdürürken, ikinci gruptan TGA'ya geçiş olasılığı bir miktar yükselmiştir (Grafik IV.1.31).

Bankaların salgın sonrasında ihtiyatlılık gereği artırmaya başladıkları karşılık oranlarındaki eğilimin mevcut Rapor döneminde de korunduğu görülmektedir. Birinci grup, yakın izleme ve TGA sınıfındaki krediler için karşılık oranları sırasıyla yüzde 0,9, yüzde 23,2 ve yüzde 85,7 seviyesindedir (Grafik IV.1.32). Yakın izlemede takip edilen ve yapılandırılan kredilerin karşılık oranı yüzde 29,4 ile yakın izlemedeki diğer kredilerin karşılık oranının (yüzde 15,9) üzerindedir. Bankaların, kredi ödemelerinin güçlü seyrettiği dönemde yüksek karşılık ayırması, önümüzdeki dönemde ilgili krediler tamamen tahsil edilemediği durumda bile banka bilançolarına ve kârlılıklarına etkinin sınırlı olacağını ima etmektedir.

Grafik IV.1.31: Kredi Sınıfları Arası Geçiş Olasılıkları (Ticari Krediler, %)

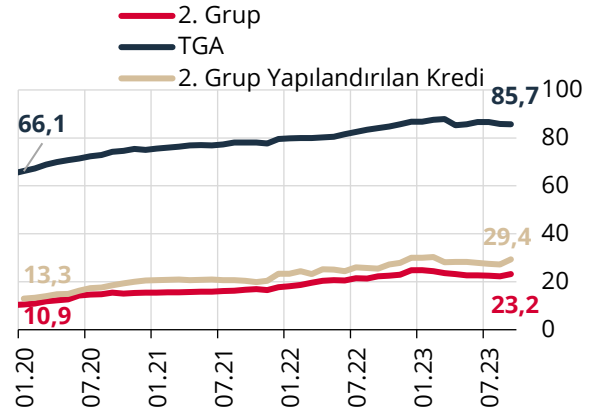

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: 1. Gruptan 2. Gruba geçiş olasılığı bir yıl önce 1. Gruptayken 2. Gruba geçiş yapan kredi tutarının bir yıl önceki 1. Grup kredi bakiyesine oranı olarak; 2. Gruptan TGA'ya geçiş olasılığı bir yıl önce 2. Gruptayken TGA grubuna geçiş yapan kredi tutarının bir yıl önceki 2. Grup kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmıştır. Vergi kimlik numarası raporlanan ticari krediler için analiz yapılmıştır.

Grafik IV.1.32: Kredi Karşılık Oranları (%)

Kaynak: TCMB

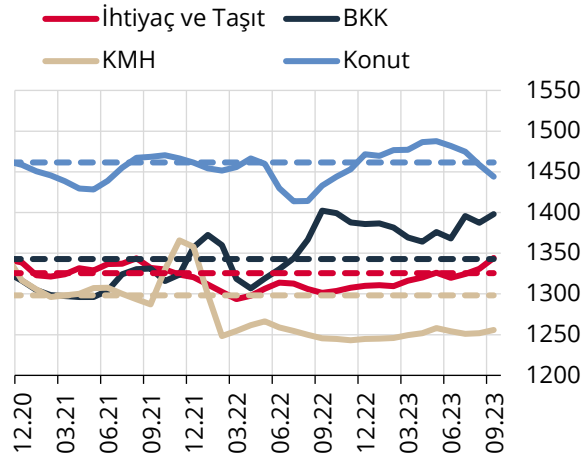
Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Kredi karşılık oranı, ilgili gruptaki kredinin beklenen zarar karşılığının o gruptaki kredi tutarına oranını ifade etmektedir.

Bireysel kredi başvurularında makroihtiyati tedbirler ile birlikte müşterilerin risklilik profili iyileşmektedir.

Kredi başvurusunda bulunan müşterilerin bireysel kredi notları incelendiğinde, bireysel kredi kartı, ihtiyaç ve taşıt kredisi müşterilerinin kredi notlarının yükselme eğiliminde olduğu ve geçmiş dönem ortalamasının üzerine çıktığı görülmektedir. İhtiyaç ve taşıt kredisi koşulları uygulanan makro ihtiyati politikalar kapsamında vade, faiz ve miktar açısından sıkılaştırılmıştır. Bu durumun bir yansıması olarak ödeme gücü görece daha iyi olan bireylerin kredi başvurusunda bulunduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan yılın ilk yarısında BKK'da aylık akdi faiz oranının enflasyonun altında olması, finansal okuryazarlığı güçlü ve kredi risk durumu iyi olan müşterilerin BKK kullanımını artırmaya ve bu segmentte risk profilinin iyileşmesine neden olmuştur. Konut kredilerinde risklilik profilinin iyileşmesinde, yükselen kredi maliyetleri nedeniyle likiditesi ve dolayısıyla geri ödeme gücü daha yüksek olan müşterilerin kredi başvurusunda bulunmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir (Grafik IV.1.33).

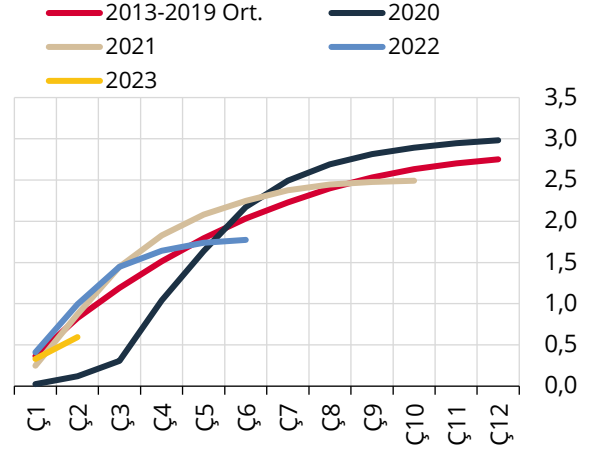
İhtiyaç kredilerinin kullandırıldığı yıldan itibaren TGA'ya dönüşüm performansları yaşlandırma analizi ile takip edilebilmektedir. Buna göre, 2022 ve 2023 yılında kullandırılan ihtiyaç kredilerinin, kullandırım sonrası takip eden çeyreklerdeki TGA performansı geçmiş yıl ortalaması ve 2021 yılına göre daha iyi durumdadır (Grafik IV.1.34). 2020 yılında kullandırılan ihtiyaç kredilerinin ilk beş çeyrekte geçmiş yıllara göre daha iyi performans göstermesinde, kredi taksit ötelemelerinin yanı sıra 2021 yılı eylül ayına kadar devam eden kredi sınıflama esneklikleri etkili olmuştur.

Grafik IV.1.33: Bireysel Kredi Notu (3 Aylık HO)

Kaynak: KKB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Grafikte, ilgili dönemde kredi başvurusunda bulunanların ortalama kredi notu yer almaktadır. Kesikli çizgiler 2020 ocak-2023 eylül ortalamasını göstermektedir.

Grafik IV.1.34: İhtiyaç Kredisi Yaşlandırma Analizi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Yaşlandırma analizi, ilgili yılda kullanılan kredinin çeyrekler itibarıyla kümülatif TGA oranı gelişimini göstermektedir.

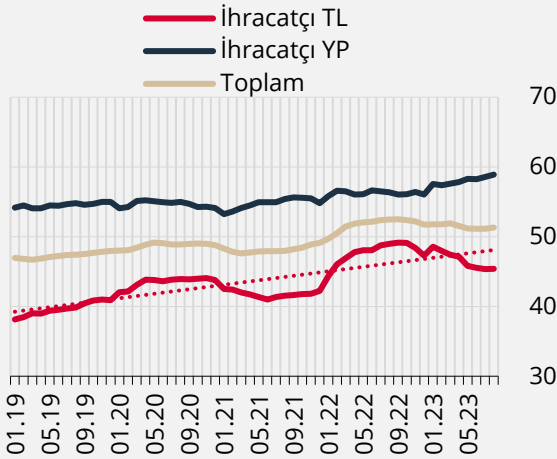
Kutu IV.1.I: İhracatçı Firma Kredilerinin Gelişimi ve Bankaların Aktif Kalitesine Katkısı

İhracatın cari işlemler dengesi açısından kritik rolü, iktisadi faaliyete ve istihdama sağladığı olumlu katkı ve küresel pazarlara erişim kaynaklı elde ettiği verimlilik kazanımları nedeniyle ihracatçı firmaların finansman kaynaklarına uygun maliyetlerle erişimi politika yapımcıların son yıllarda desteklediği bir konu olmuştur. Ayrıca, gelişim kapasitesi, pazar ve gelir çeşitlendirme esnekliği ile finansal risklere karşı görece yüksek korunaklılığı nedeniyle ihracatçı firmalar bankalarca kredi tahsisinde öncelikli tercih edilen firma grubu olmuştur. Bu kutuda öncelikle ihracatçıyı desteklemeye yönelik hedefli kredi politikaları çerçevesinde bankaların kredi portföylerindeki ihracatçı firmaların kredi tutar ve pay gelişimi incelenecektir. Sonrasında ise, ihracatçı firmalara kullanılan kredilerin bankaların aktif kalitesine verdiği olumlu katkı diğer firmalara kıyasla TGA ve yakın izleme göstergeleri ayırımında analiz edilecektir.

İhracatçı Firma Kredi Kullanımları

İhracatçı firmaların kredi kullanımları, 2021 yılı son çeyreğinde başlayan TL cinsi reeskont kredileri uygulamaları, 2022 yılının ikinci yarısında ihracat kredilerinin KOBİ kredileri ile birlikte önce zorunlu karşılık sonrasında menkul kıymet tesisi gerektiren düzenlemelerden istisna tutulması ve ilgili dönemlerde kredi maliyetlerinin gerilemesi nedeniyle önemli bir büyüme kaydetmiştir. 2023 yılının ikinci yarısında da sıkı para politikasını destekleyici bir adım olarak uygulanan seçici kredi politikaları kapsamında ihracat ve yatırım kredilerinin büyüme sınırlarından muaf tutulması bankaların kredi arzında ihracatçı firma tercihinin devam etmesine neden olarak ihracat kredilerinin olumlu seyrine katkı vermiştir.

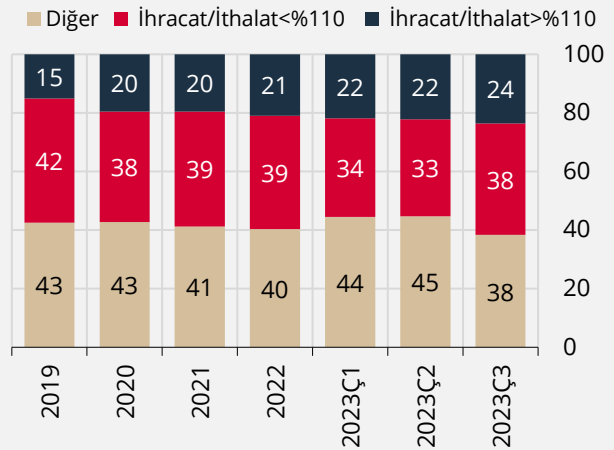
Grafik IV.1.I.1: İhracatçı Firmaların Para Cinsine Göre Stok Kredi Pay Gelişimi (% , 3 Aylık HO)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: 08.23

Grafik IV.1.I.2: Firmaların Akım Kredi Pay Gelişimi (%)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: 08.23

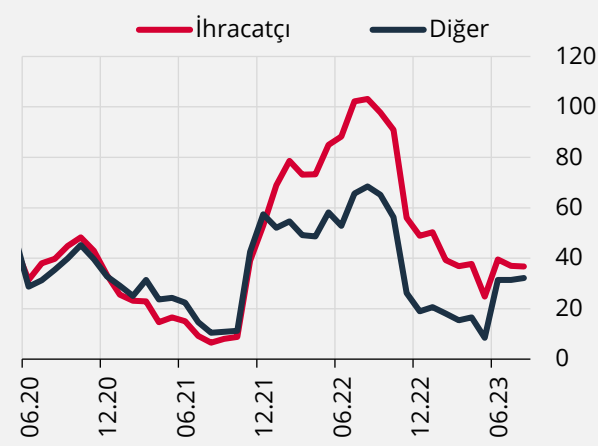
Dipnot: Hesaplamalarda TL ve YP nakdi krediler esas alınmıştır. İhracatçı firma tanımı, kredi kullanılan dönemden önceki üç mali yıl içerisinde mal ihracatı geliri olan firmaları, ihracat/ithalat > 110 ve ihracat/ithalat < 110 tanımları ise önceki üç mali yıl için mal ihracat/ithalat oranı sırasıyla yüzde 110 üzerinde ve altında olan firmaları kapsamaktadır. 2018-2022 yılları ilgili yılın 12 ayında kullanılan ortalama akım kredilerin dağılımını göstermektedir. 2023 yılı çeyrekliklerdir, 2023Ç3 temmuz ve ağustos aylarını içermektedir.

İhracatçı firmaların stok kredilerdeki payının 2021 yılı ikinci çeyreğiyle birlikte yakaladığı ivmeyle 2022 şubat ayından sonra diğer firma payının önüne geçtiği ve 2023 yılı ağustos ayı itibarıyla bu payın yüzde 51,3'e ulaştığı gözlenmektedir. İhracatçı firmaların finansmandan aldıkları paydaki bu artış büyük ölçüde TL kredi kaynaklı olmuştur (Grafik IV.1.I.1). İhracatçı firmaların TL ticari kredilerden aldığı pay 2019 yılı başında yüzde 38 iken 2023 yılı ağustos ayı itibarıyla yüzde 45'e yükselmiştir. İhracatçı firmaların YP kredilerdeki payı ise aynı dönemlerde yüzde 54'ten yüzde 59'a yükselmiştir. Akım kredi dağılımına bakıldığında ise, 2019 yılında toplam akım krediler içerisinde yüzde 43 paya sahip olan ihracatçı olmayan (diğer) firmaların payı ihracatçıları önceliklendiren politika adımları ve bankaların ihracatçı firmalara olan arz iştahının desteğiyle 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 38'e kadar gerilemiştir (Grafik IV.1.I.2). İhracatçıların (ihracat ve net ihracatçı toplamı) payı 2019-2022 yılları arasında her yıl ortalama birer puan yükselerek yüzde 57'den yüzde 60'a, 2023 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla ise yüzde 62'ye yükselmiştir. Son dönemde kredi kullandırmalarında ihracatçıların payında gözlenen artış büyük ölçüde cari denge

açısından önem arz eden net ihracatçı firmalar kaynaklı gerçekleşmiştir. İhracatçı firmalar içerisinde olup son üç mali yıl içerisinde ihracat/ithalat oranı yüzde 110'un üzerinde olan net ihracatçı firmaların toplam kredi payı seçici kredi politikalarının desteğiyle son aylarda artarak yüzde 24'e ulaşmıştır.

Segment bazında incelendiğinde, büyük firma segmentinde, ihracatçı ve diğer firmaların kredi büyümelerinin 2022 yılına kadar benzer seyrettiği, sonraki dönemde ise seçici kredi politikalarının etkisiyle ihracatçı firma kredi büyümesinin diğer firmalardan yukarı yönlü ayrıştığı görülmektedir (Grafik IV.1.1.3). Bu nedenle, büyük firma kredilerindeki ihracatçı firmaların kredi payı 2020 yılı ocak ayındaki yüzde 59,1 değerinden 2023 yılı ağustos ayında yüzde 64,8'e yükselmiştir. Büyük firmalara benzer şekilde, KOBİ'lerde de ihracatçı ve diğer firmaların kredi büyümelerinin 2022 yılına kadar benzer seyrettiği, sonraki dönemde ise ihracatçı KOBİ'lerin kredi büyümesinin sınırlı miktarda ayrıştığı izlenmektedir (Grafik IV.1.1.4). 2022 yılı nisan ayından 2023 yılı mayıs ayına kadar uygulanan politikalarda ihracatçı olan ve olmayan tüm KOBİ kredilerinin seçici kredi tanımı içerisinde yer almasının bu durumda etkili olabileceği değerlendirilmektedir. 2022 yılı Eylül ayında seçici kredi tanımının ihracatçı yerine net ihracatçı olarak değiştirilmesinin de ihracatçı firmaların kredi büyümesine aşağı yönlü katkı vermiş olabileceği düşünülmektedir.

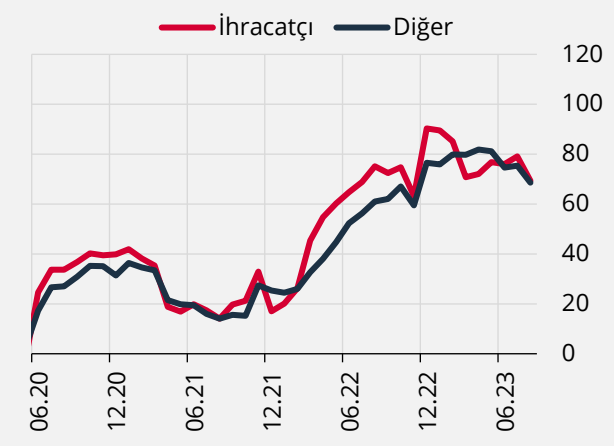
Grafik IV.1.1.3: Büyük Firmaların Yıllık Kredi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı Son Gözlem: 08.23

Dipnot: Kredi büyümleri TL ve YP canlı nakdi kredi üzerinden hesaplanmıştır. İhracatçı firma tanımı, kredi kullanılan dönemden önceki üç mali yıl içerisinde mal ihracatı geliri olan firmaları kapsamaktadır. Esnaf ve sanatkârlar ile avukat, doktor, çiftçi gibi müşteriler de KOBİ segmentinde gruplandırılmıştır.

Grafik IV.1.1.4: KOBİ'lerin Yıllık Kredi Büyümesi (%)

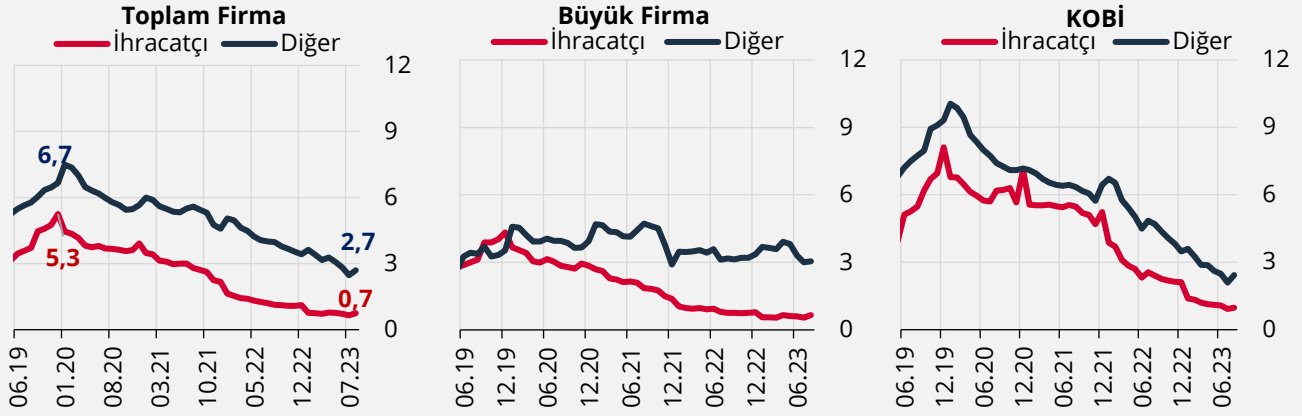

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı Son Gözlem: 08.23

İhracatçı Firmaların Kredi Riski Göstergeleri

Firma TGA oranları, ihracatçı ve ihracatçı olmayan diğer firmalar kırılımında incelendiğinde, ihracatçı firmaların 2019-2023 yılları arasındaki tüm dönemlerde TGA oranlarının diğer firmalardan daha düşük olduğu görülmektedir (Grafik IV.1.1.5). 2018 yılı döviz kuru gelişmeleri sonrasında her iki grupta da yükselen TGA oranları sonraki dönemde gerilemiştir. 2019 yılsonuna kıyasla TGA oranlarındaki iyileşmenin ihracatçı firmalarda daha belirgin olduğu görülmektedir. Bu dönemde ihracatçı firmaların kredi büyümesinin diğer firmalardan daha fazla olmasının da TGA oranlarındaki iyileşmeye katkı verdiği değerlendirilmektedir. 2023 yılı ağustos ayında ihracatçı firmaların TGA oranı yüzde 0,7; diğer firmaların ise yüzde 2,7 seviyesindedir.

Büyük firma ve KOBİ kırılımında incelendiğinde de ihracatçı firmaların daha düşük TGA oranına sahip olduğu ve genel görünümün değişmediği görülmektedir. Büyük firma segmentinde, 2019 yılında ihracatçı ve diğer firmaların TGA oranları daha benzer seviyede iken, pandemide tedarik zincirlerindeki değişimden ihracatçı büyük firmaların daha olumlu etkilenmesi ve kredi büyümlerinin diğer firmalara kıyasla daha yüksek olmasının etkisiyle TGA oranları daha olumlu ayrılmıştır. KOBİ segmentinde ise, 2018 yılındaki döviz kuru gelişmelerinden hem ihracatçı hem de ihracatçı olmayan firmaların büyük firmalara kıyasla daha fazla etkilendiği dikkat çekmektedir. Ancak, 2019 yılı sonrasında ihracatçı ve diğer KOBİ'lerin TGA oranlarındaki iyileşme benzer olmuştur.

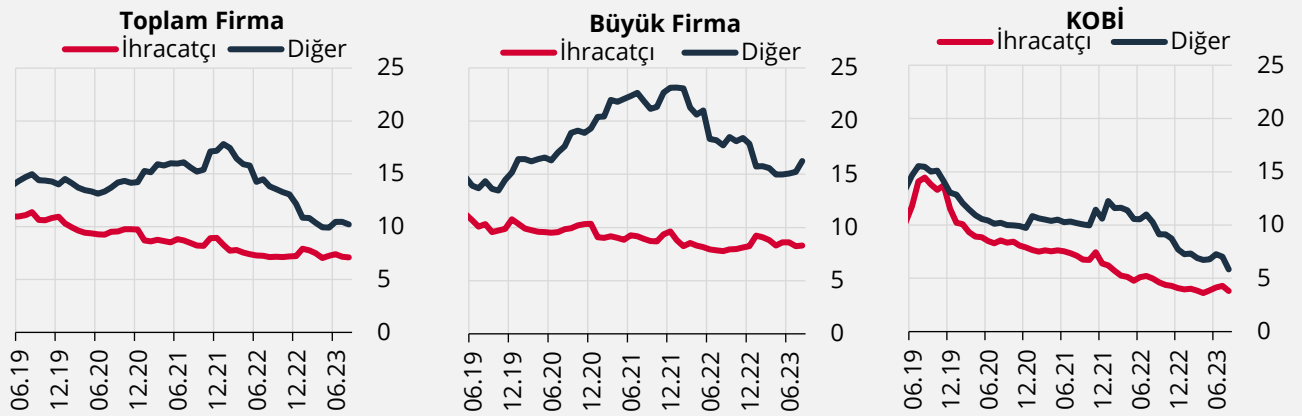
Grafik IV.1.1.5: Firma TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: 08.23

Dipnot: İhracatçı firma tanımı, kredi kullanılan dönemden önceki üç mali yıl içerisinde mal ihracatı geliri olan firmaları kapsamaktadır. Esnaf ve sanatkarlar ile avukat, doktor, çiftçi gibi müşteriler de KOBİ segmentinde gruplandırılmıştır.

TGA oranlarına benzer şekilde, yakın izlemedeki kredi oranlarında da ihracatçı firmaların diğer firmalara kıyasla daha iyi performans gösterdikleri görülmektedir (Grafik IV.1.1.6). Diğer firmaların pandemi dönemindeki kısıtlamalardan olumsuz etkilendiği ve yakın izlemedeki kredi oranlarının yükseldiği, ihracatçı firmaların ise bu dönemde yakın izlemedeki kredi oranlarının önemli bir değişim göstermediği dikkat çekmektedir. Hem büyük firmalar hem de KOBİ'ler özelinde de ihracatçı firmaların yakın izlemedeki kredi oranlarının daha olumlu ayrıştığı izlenmektedir. Büyük firmalarda ihracatçı firmaların yakın izlemedeki kredi oranı görece daha yatayken, ihracatçı olmayan firmaların oranlarının daha oynak olduğu ve makroekonomik gelişmelerden daha çok etkilendiği de görülmektedir. Büyük firmaların yakın izlemedeki kredi oranlarının KOBİ'lerden yüksek olmasının, bu firmaların kredilerindeki YP payının daha yüksek olması ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir (Kredi Gelişmeleri ve Kredi Riski, Grafik 24). Diğer taraftan, büyük firma kredilerinin KOBİ'lere kıyasla daha çok yapılandırılması da yakın izleme oranlarının daha yüksek olmasında etkili olabilecek diğer bir faktördür. KOBİ'lerde hem ihracatçıların hem de diğer firmaların yakın izlemedeki kredi oranlarının 2019 yılına kıyasla iyileştiği izlenmekte olup, pandemi sonrasında KOBİ'lere sağlanan finansman imkanlarının bu gelişmede önemli bir rolü olmuştur.

Grafik IV.1.1.6: Firma Yakın İzlemedeki Kredi Oranları (%)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: 08.23

Dipnot: İhracatçı firma tanımı, kredi kullanılan dönemden önceki üç mali yıl içerisinde mal ihracatı geliri olan firmaları kapsamaktadır. Esnaf ve sanatkarlar ile avukat, doktor, çiftçi gibi müşteriler de KOBİ segmentinde gruplandırılmıştır.

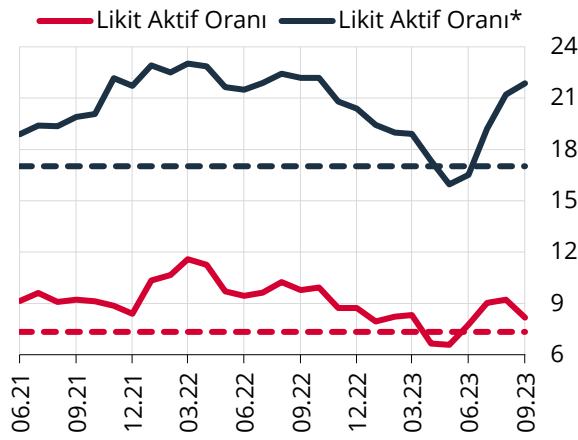
Özetle, pandemi döneminden itibaren, uygun finansman koşulları ve destekleyici politikaların katkısıyla ihracatçı firmaların bankaların kredi portföyündeki payının yükseldiği görülmektedir. İhracatçı firmaların pazar/gelir çeşitlendirebilme esnekliği ve gelişim kapasitesinin etkisiyle, aktif kalitesi görünümünün ihracatçı olmayan firmalara kıyasla daha olumlu ayrıştığı izlenmektedir. Bu bağlamda ihracatçı firmaların finansman koşullarına yönelik destekler cari dengenin yanı sıra finansal istikrara da katkı sunmaktadır.

IV.2 Likidite Riski

Tarihsel ortalamaların ve yasal oranların üzerinde seyretmeye devam eden bankacılık sektörünün likidite göstergelerindeki güçlü görünüm korunmaktadır.

Nisan-Haziran döneminde bir miktar gerileyen likit varlıklar, takip eden dönemde hızlı bir şekilde tarihsel ortalamalarının üzerine yükselmiştir (Grafik IV.2.1). Likit varlıklardaki gerilemede serbest DBS'ler etkili olurken haziran ayı sonrasında serbest DBS oranı önceki düzeyine gelmiştir. YP likiditenin önemli bir unsuru olan bankaların yurt dışı muhabir bankalardaki serbest hesap bakiyesi bir miktar yükselmiştir (Grafik IV.2.2). Likit aktif kalemlerdeki hareketler bankaların mevcut yüksek kaliteli likit varlık stoku ile kısa vadeli olası net nakit çıkışlarını karşılama göstergesi olan ve haftalık olarak hesaplanan likidite karşılama oranlarında (LKO) azalmaya sebep olmuş, takip eden dönemde toplam ve YP LKO geçmiş Rapor dönemindeki seviyesine yükselerek yasal sınırların ve tarihsel ortalamasının oldukça üzerinde kalmaya devam etmiştir (Grafik IV.2.3).

Grafik IV.2.1: Likit Aktiflerin Payı (%)

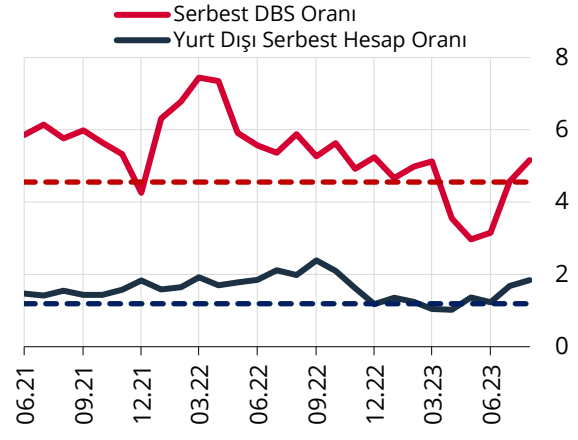

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Likit Aktif Oranı = (Nakit + Y. Dışı Bankalar Serbest + Serbest DBS + T. Repo Alacakları + Takasbank ve BİST Interbank Piyasası) / Aktifler. Likit Aktif Oranı* = (Nakit + Y. Dışı Bankalar Serbest + Serbest DBS + ZK) / Aktifler. Kesikli çizgiler her bir serinin 2014-2019 dönemi ortalamasıdır.

Grafik IV.2.2: Seçilmiş Likit Kalemler (%)

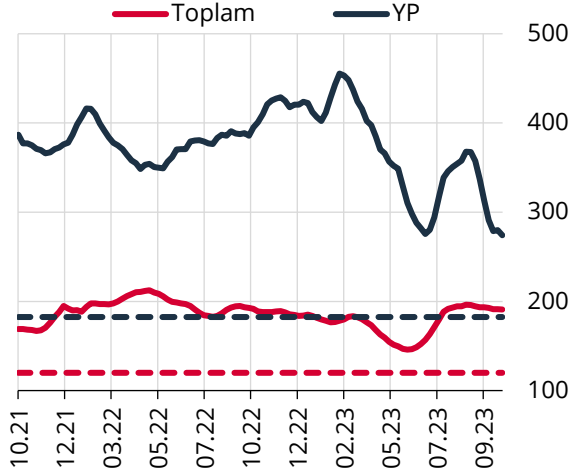
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Serbest DBS Oranı, kamu borçlanma senetleri toplamının aktiflere oranını ifade etmektedir. Yurt Dışı Serbest Hesap Oranı = Yurt dışı serbest hesaplar/Aktifler. Kesikli çizgiler her bir serinin 2014-2019 dönemi ortalamasıdır.

2023 yılının üçüncü çeyreğindeki güçlü mevduat büyümesi kredi mevduat oranlarının gerilemesinde belirleyici olmuştur.

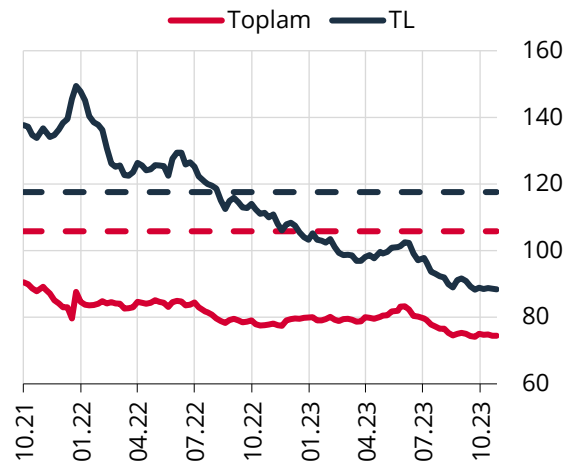
Son Rapor döneminde kredi mevduat (KM) oranlarındaki gerileme devam etmiş, toplam KM oranı yüzde 76, TL KM oranı yüzde 90 seviyesine yakınsamıştır (Grafik IV.2.4). Kredi fonlamasında istikrarlı bir fonlama kaynağı olan mevduat ağırlıklı yapı artarak korunmuştur.

Grafik IV.2.3: Likidite Karşılama Oranları (4 HHO, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Dipnot: KYB'ler hariçtir. Konsolide olmayan raporlamalar kullanılmıştır. Toplam ve YP LKO'lar için yasal alt limitler sırasıyla yüzde 100 ve 80 olarak uygulanmaktadır. Kesikli çizgiler her bir serinin 2014-2019 dönemi ortalamasıdır.

Grafik IV.2.4: Kredi Mevduat Oranı (%)

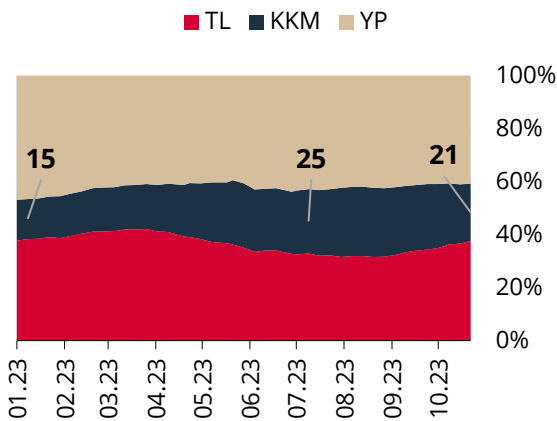
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Dipnot: KYB'ler hariç hesaplanmıştır. Bankalara kullanılan krediler ile bankalar mevduatı hariçtir. Kesikli çizgiler, ilgili oranların 2011-2019 ortalamasıdır.

2023 yılının ilk yarısında mevduat artışı KKM hesaplarından gelirirken ikinci yarıda sadeleşme adımları ve TL mevduatı teşvik edici uygulamalar sonrasında TL mevduat hesapları öne çıkmıştır.

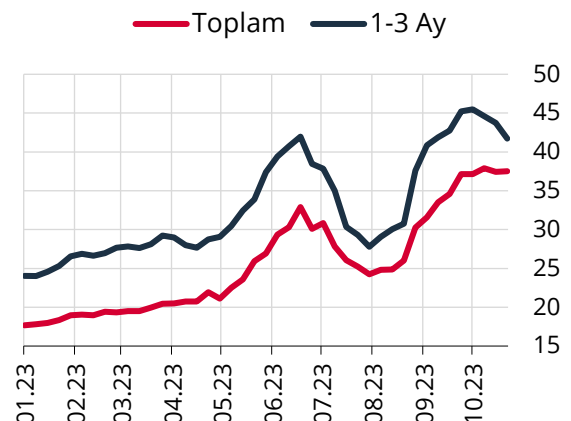
2023 yılının ilk yarısında uygulanan KKM dönüşüm hedefleri ve döviz kuru gelişmeleri ile yapılan kur farkı ödemelerinin etkisiyle mevduat artışı önemli ölçüde KKM hesapları kaynaklı gerçekleşmiştir. Ağustos ayında TL mevduatı teşvik eden düzenlemelerin devreye alınması sonrasında mevduat kompozisyonunda KKM'nin payı azalırken TL mevduatın payı artmaktadır (Grafik IV.2.5). Haziran ayının son haftasında açıklanan mikro ve makroihtiyati çerçevenin sadeleştirilmesine yönelik adımlar sonrasında TL mevduat faizi üzerindeki yukarı yönlü baskı ortadan kalkmıştır. Temmuz ayından itibaren parasal sıkılaştırma adımları ve düzenleme etkileri ile TL mevduat faizleri yeniden yükselirken bu gelişme TL mevduat hesaplarının artışını desteklemektedir (Grafik IV.2.6).

Grafik IV.2.5: Mevduat Dağılımı (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Dipnot: TL Mevduat serisi KKM bakiyesini içermemektedir.

Grafik IV.2.6: TL Mevduat Faizleri (%)

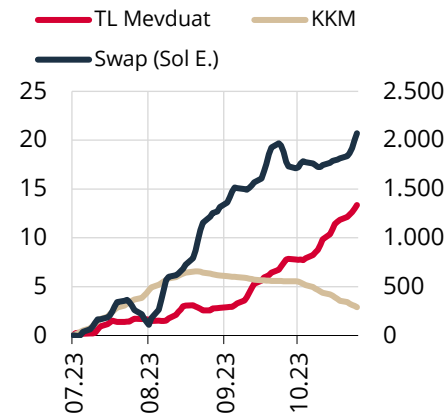
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Bankaların TL ve döviz likiditesi kayda değer ölçüde artarken TCMB'nin açık piyasa işlemleri ile piyasaya sağladığı fonlama gerilemiş, sistemde oluşan fazla TL likidite zorunlu karşılık adımları ile sterilize edilmiştir.

Haziran ayı ikinci yarısından itibaren güçlü efektif girişleri, ağustos sonuna kadar KKM döviz dönüşüm gerçekleştirmeleri ve KKM kur farkı ödemeleri nedeniyle finansal sistemde likidite artışı yaşanmıştır (Grafik IV.2.7). Döviz likiditesi, sınırlı YP plasman imkânları nedeniyle büyük ölçüde swap işlemleri ile TL likidite temininde kullanılmıştır (Grafik IV.2.8). Diğer taraftan, finansal sistemdeki fazla TL likiditenin sterilize edilmesi amacıyla KKM hesaplarına uygulanan ZK oranları 3 adımda artırılarak, 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli KKM hesapları için yüzde 30'a yükseltilmiştir. Ayrıca, bankaların YP mevduat yükümlülüklerine ilave yüzde 4 oranında TL ZK uygulaması getirilmiştir. ZK adımları sonrasında yaklaşık 1 trilyon TL likidite sterilize edilmiştir (Grafik IV.2.9).

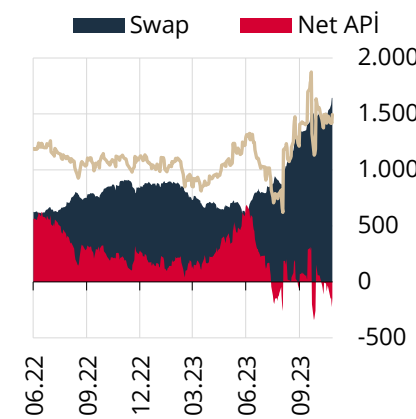
Grafik IV.2.7: Seçili Fonlama Kalemlerindeki Birikimli Değişim
(Milyar TL, Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 27.10.23

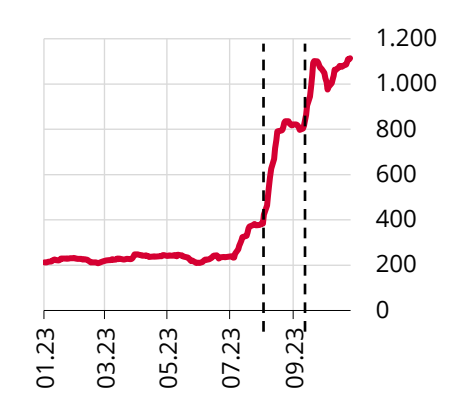
Dipnot: İlgili kalemlerin 03.07.2023 tarihli bakiyelerinden son gözlem tarihine kadar olan birikimli değişimleri 5 günlük hareketli ortalama olarak gösterilmiştir. TL Mevduat serisi KKM bakiyesini içermemektedir.

Grafik IV.2.8: TCMB Fonlaması
(Milyar TL)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 27.10.23

Grafik IV.2.9: TL ZK Bakiyesi
(Milyar TL)

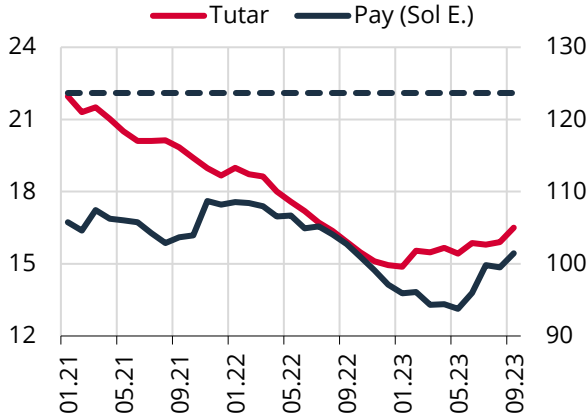

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 27.10.23

Dipnot: 14 günlük hareketli ortalama olarak gösterilmiştir. Kesikli çizgiler KKM hesaplarına ilişkin alınan ZK kararlarının tarihlerini göstermektedir.

Ülke risk primindeki iyileşme ve yurt dışı finansman maliyetlerinde görülen düşüş ile bankaların dış borç yenileme oranları artarken dış borç stoku yükselmeye başlamıştır.

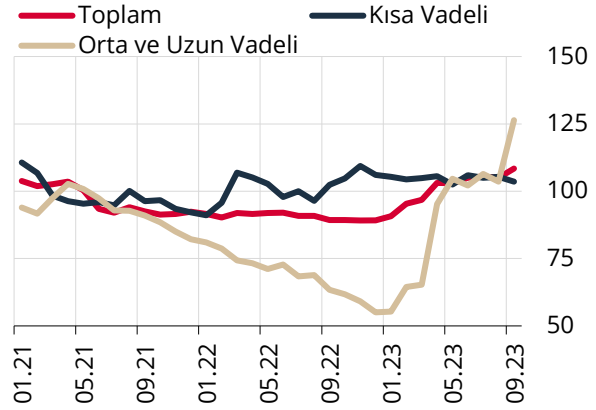
Küresel finansal koşullardaki sıkı görünüme karşın ülke risk primindeki iyileşme yurt dışı fonlama maliyetlerine olumlu yansımaktadır. Buna bağlı olarak bankaların dış borçlanma işlemleri canlanırken dış borcun toplam yükümlülükler içindeki payı yüzde 15 seviyesine gelmiştir (Grafik IV.2.10). Dış finansman koşullarında gözlenen iyileşme, dış borç vadelerine de yansımış bankalar orta ve uzun vadeli dış borçlarını yüzde 100'ün üzerinde oranlarla yenilemiştir (Grafik IV.2.11).

Grafik IV.2.10: Dış Borç Bakiyesi ve Kaynaklar İçindeki Payı (Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: TCMB, MKK

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Tutar parite etkisinden arındırılmıştır. Euro cinsi dış borçların ABD doları karşılığı 2018 Haziran ayı parite değeriyle yeniden hesaplanmıştır. Kesikli çizgi, pay serisinin 2014-2019 ortalamasıdır.

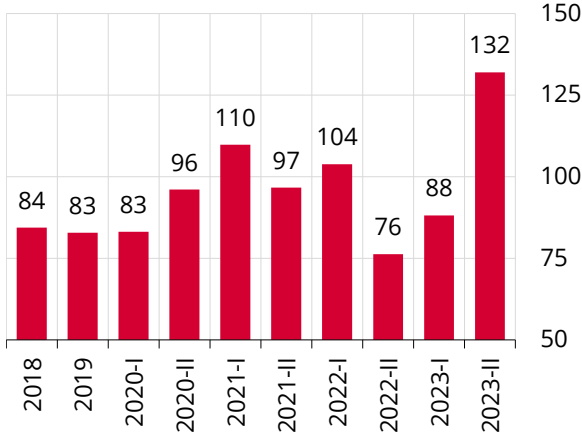
Grafik IV.2.11: Dış Borç Yenileme Oranı (%)

Kaynak: TCMB, MKK

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Dış borç yenileme oranı, menkul kıymet ihraçları dâhil toplam yurt dışı yükümlülük kullanım ve geri ödeme tutarlarının toplam için 6, kısa vade için 3, uzun vade için 12 aylık hareketli toplamı üzerinden hesaplanmıştır.

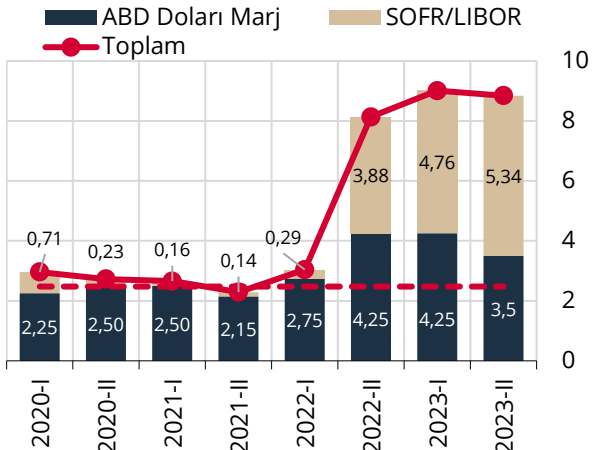
Bankalar için 2022 yılının ikinci döneminden itibaren sendikasyon kredilerinde belirleyici unsur YP kredi talebinin zayıf seyri ve CDS kaynaklı yüksek finansman maliyetleri olurken 2023 yılının ilk sendikasyon döneminde ortalama yenileme oranı yüzde 88 seviyesinde tamamlanmıştır. Yılın ikinci döneminde gerçekleşen ilk sendikasyon kredisi işlemlerinde yenileme oranları ortalamada yüzde 132 düzeyinde gerçekleşmektedir (Grafik IV.2.12). Sıkılaştıran küresel likidite koşullarının etkisiyle referans faizlerdeki yükselişe karşın, sendikasyon kredisi maliyetlerindeki ikinci unsur olan marjlar 2023 yılının ikinci döneminde gerçekleştirilen işlemlerde azalarak toplam maliyeti aşağı çekmiştir (Grafik IV.2.13).

Grafik IV.2.12: Sendikasyon Kredilerinde Yenileme Oranı (%)

Kaynak: TCMB, KAP

Son Gözlem: 11.23

Dipnot: KYB'ler hariç büyük ölçekli 10 banka için hesaplanmıştır. I ve II sırasıyla ilgili yılın Nisan-Haziran ile Ekim-Aralık sendikasyon dönemlerini temsil etmektedir. Dış borç yenileme oranı, belirtilen dönemlerdeki toplam kullanım ve geri ödeme tutarlarının oranı olarak hesaplanmıştır. ABD doları marj, SOFR/LIBOR oranına ek olarak uygulanan faiz oranını göstermektedir. Kesikli çizgi, toplam maliyetin 2014-2019 ortalamasıdır.

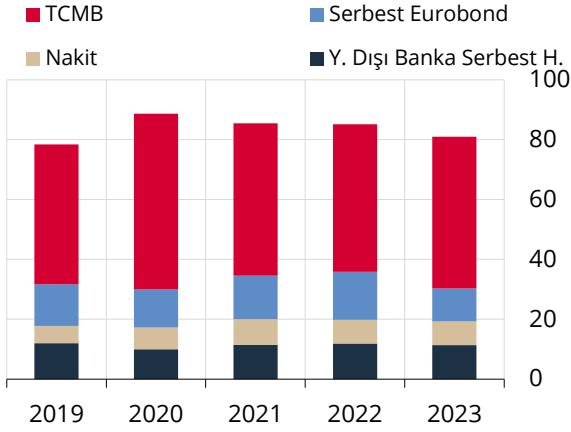
Grafik IV.2.13: Sendikasyon Kredilerinde Maliyetler (%)

Kaynak: KAP, Bloomberg

Son Gözlem: 11.23

Sektörün mevcut YP likiditesi olası şokları karşılayabilecek seviyede yüksek seyrini korumaktadır.

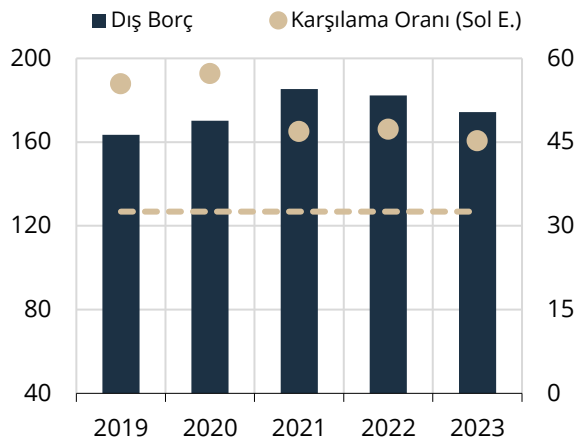
Ağustos ayı itibarıyla bankaların 47 milyar ABD doları kısa vadeli dış borcuna karşılık 77 milyar ABD doları YP cinsi likit varlıkları bulunmaktadır. Sektörün YP likit varlıkları ile kısa vadeli yurt dışı borçlarını karşılama oranı yüzde 165 ile tarihsel ortalamasının oldukça üzerinde seyretmektedir (Grafik IV.2.14 ve Grafik IV.2.15).

Grafik IV.2.14: YP Likit Aktifler (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 10.23

Dipnot: İlgili kalemler için yılın son 3 ayının ortalaması hesaplanmıştır. TCMB kalemi bankaların TCMB nezdinde bulundurduğu YP hesap bakiyesi toplamı olup swap ve serbest hesap bakiyelerini içermektedir.

Grafik IV.2.15: Kısa Vadeli YP Dış Borç ve Karşılama Oranı (Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Dış borç, 1 yıl içinde vadesi dolacak YP cinsi dış borçları içermekte olup, YP ve TL mevduat hesapları hariç tutularak hesaplanmaktadır. Dış borca ilişkin son veri tarihi eylül ayıdır. Kesikli çizgiler karşılama oranlarının 2014-2019 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Toplam ve kısa vadeli dış borç bakiyesinde geçmiş döneme göre önemli bir azalma görülürken YP likit aktiflerin görece yatay seyri dış borç ödemelerinin bankalar için risk unsuru olmadığını ve sektörün küresel likidite gelişmelerine karşı dayanıklı yapısını ortaya koymaktadır. Bu yapının önemli bir göstergesi olarak, kısa vadeli dış borç karşılama kapasitesi son üç senede yüzde 165 seviyesinde istikrarlı bir seyir izlemektedir. YP cinsi tesis edilen 68 milyar ABD doları tutarındaki ZK ise bankaların likit aktif portföylerini destekleyebilecek ilave bir imkan olarak bulunmaktadır.

Tablo IV.2.1: Seçilmiş Likidite Göstergelerinin Gelişimi

	2013 Mayıs	2018 Haziran	2023 Eylül
YP Dış Borç (Milyar ABD doları)	127	164	103
Kısa Vadeli YP Dış Borç (Milyar ABD doları)	69	73	50,4
YP Likit Aktif (Milyar ABD doları)	68	88	81
Kısa Vadeli Borç Karşılama Oranı (%)	98	120	161
Dış Borç Ortalama Kalan Vade (Ay)	32	37	35
YP Zorunlu Karşılıklar (Milyar ABD doları)	28	42	68

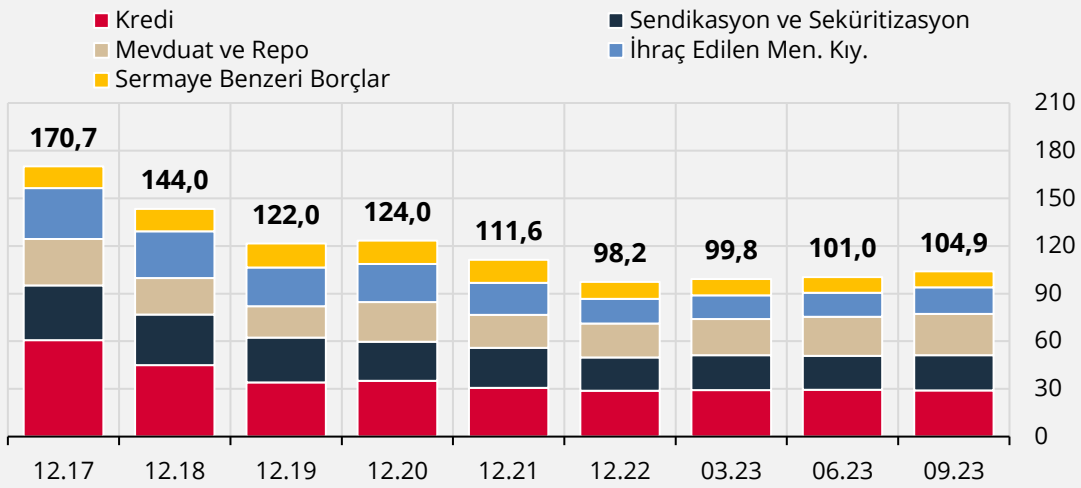
Kaynak: TCMB

Dipnot: YP likit aktifler, Grafik IV.2.16'da yer alan kalemlerin toplamıdır. 2013 mayıs ayı, Fed tarafından miktarsal genişleme programının kademeli olarak sonlandıracağına dair verilen sinyalin tarihini temsil etmektedir.

Kutu IV.2.I: Bankaların Yakın Dönem Yurt Dışı Tahvil İhraçları

Bankalar aktif plasmanlarını gerçekleştirmek üzere mevduat ya da yurt içi piyasa fonlamasının yanı sıra yurt dışından da kaynak temin etmektedir. Bankaların aktif-pasif büyüme stratejileri, borçlanma piyasası koşulları ve yabancıların Türk bankacılık sektörüne olan ilgisi söz konusu borçlanmaların gelişimini etkileyen temel faktörlerdir. Son dönemde ülke risk priminde gözlenen belirgin gerilemenin bankaların borçlanma piyasalarından sağladığı yurt dışı borçlara olumlu yansıdığı gözlenmektedir (Grafik IV.2.I.1). Yabancıların bankacılık sektörüne olan ilgisinin artması ile borçlanma aracı ihraç etmek üzere piyasada yer alan banka sayısı ve ihraç tutarları artmıştır. Bu kutuda bankaların son dönemdeki yurt dışı borçlanma aracı ihraçlarına ilişkin gelişmelere yer verilecektir.

Grafik IV.2.I.1: Bankacılık Sektörü Toplam Dış Borç Bakiyesi (Milyar ABD Doları)

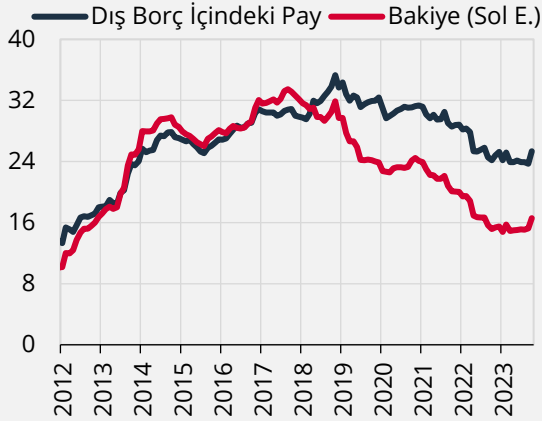

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 09.23

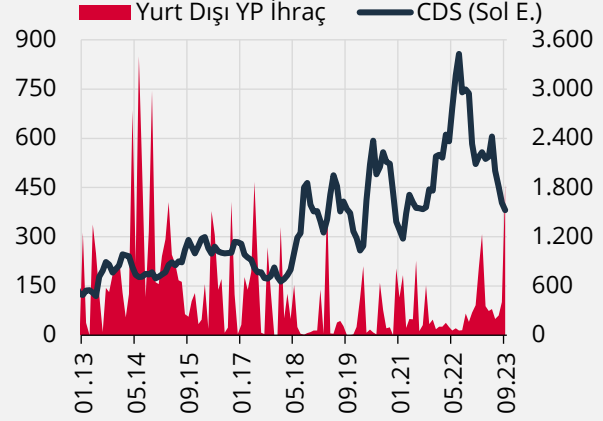
Dipnot: Krediler; kalkınma ve yatırım kredileri, ikili ticari krediler ve dış ticaretin finansmanı amaçlı kredileri içermektedir.

Bankaların yurt dışından sağladığı borçlarda ikili kredi anlaşmaları ya da sendikasyon gibi ilişkiye dayalı grup fonlamalarının yanı sıra konjonktürel gelişmelere, küresel likidite koşullarına ve ülke risk primine duyarlılığı yüksek olan piyasa borçlanmaları da yer almaktadır. Yurt dışı tahvil ihraçları bankaların borçlanma araçlarının çeşitliliğini ve uluslararası piyasalara erişimini destekleyen önemli fonlama araçlarından biri haline gelmiştir. Bankaların yurt dışı tahvil ihraçları küresel likiditenin ve yatırımcı ilgisinin yoğun olduğu 2013-2015 döneminde hızlanmış, bankalar yüksek montanlı ve uzun vadeli ihraç işlemleri gerçekleştirebilmiştir. 2018 yılı başında yurt dışı tahvil bakiyesi 33 milyar ABD doları ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2018-2019 döneminde ihraçların dış borçlar içindeki payı yüzde 20'leri aşmıştır. Diğer yandan ülke risk priminin yükseldiği, küresel likidite koşullarının sıkılaştığı 2018 yılı sonrasında pandemi döneminin ve bankaların YP kredilerindeki azalışında etkisiyle yüksek montanlı ihraç işlemleri azalmıştır. Bankacılık sektörünün yurt dışı ihraç bakiyesi 2023 yılı başında 14,7 milyar ABD dolarına kadar gerilemiştir. 2023 yılının haziran ayından sonra başlayan hareketlenme ile birlikte eylül 2023 itibarıyla bankaların yurt dışı ihraçları 16,6 milyar ABD doları ile toplam dış borç bakiyesinin yüzde 15,8'ini oluşturmaktadır (Grafik IV.2.I.2 ve Grafik IV.2.I.3).

Grafik IV.2.1.2: Yurt dışı İhraçlar (Stok, Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: TCMB, MKK

Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.2.1.3: Yurt dışı YP İhraçlar ve CDS (Akım, Milyon ABD Doları, bp)

Kaynak: TCMB, MKK

Son Gözlem: 30.09.2023

Son yıllarda yapılan yüksek montanlı ihraçlarda kamu bankaları öne çıkarken, yüksek maliyet seviyesi caydırıcı bir etken olmuştur. 2023 yılı başında Ziraat Bankası ve Eximbank tarafından sırasıyla 3,5 ve 3 yıl vadeli yüzde 9,75 ve yüzde 9,60 maliyetli 500'er milyon ABD doları tutarında tahvil ihraçları yapılmıştır. 2023 yılının ikinci yarısında para politikasında sıkılaşma ve CDS'te yaşanan belirgin gerileme sonucunda eurobond piyasası canlanmış ve sektörün geneline yaygın olarak borçlanma ihraçları başlamıştır (Tablo IV.2.1.1). İhraç yapan bankaların 2023 ve 2024 yıllarında eurobond itfalarının da olmasının etkisiyle uygun piyasa koşullarını değerlendirdikleri düşünülmektedir. Bu çerçevede yılın ikinci yarısında 7,6 milyar ABD doları sermaye benzeri borçlanma aracı ve eurobond ihracı yapılmış olup, bu tutarın 3,2 milyar ABD doları kısmı 300 milyon ABD doları üzeri büyük montanlı işlemlerdir (Tablo IV.2.1.1).

Bankalar belirli koşulları sağlayan ilave ana sermayeye ya da katkı sermayeye dâhil edilen sermayeye benzeri borç ihraçları da gerçekleştirmektedir. Bankaların genel uygulamada sermaye katkısı düşmesinin de bir sonucu olarak 5. yıldan itibaren erken itfa opsiyonu tanıyarak söz konusu borçlanma araçlarını ihraç ettikleri gözlenmiştir. Öte yandan, 2023 yılında bankaların yeni sermaye benzeri borç ihraç çalışmalarının başladığı izlenmektedir.

Tablo IV.2.1.1 2023 Yılında Öne Çıkan Yurt Dışı İhraç İşlemleri (Milyon ABD Doları, %)

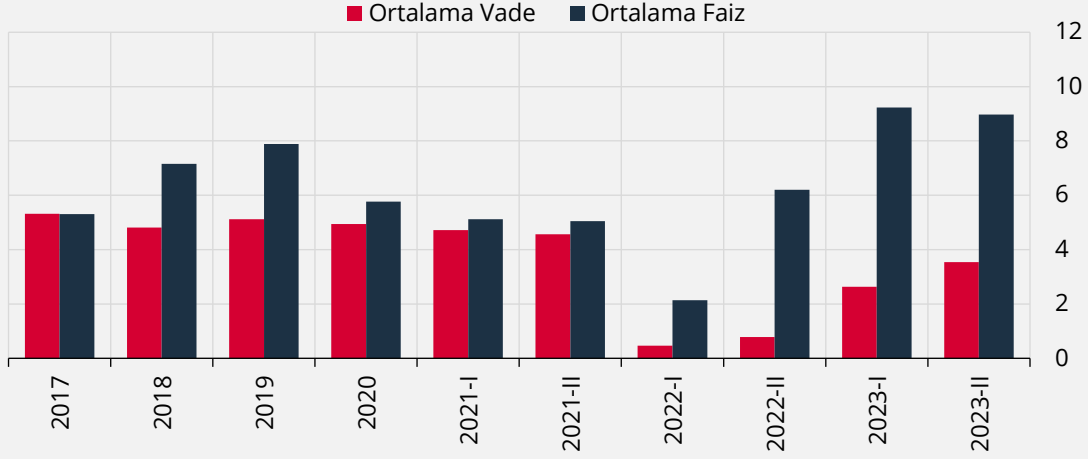
Banka	İhraç Türü	İhraç Tarihi	İtfa Tarihi	Vade (Yıl)	Tutar	Getiri
Eximbank	Eurobond	31.01.2023	31.01.2026	3	500	9,6
Ziraat Bankası	Eurobond	1.02.2023	1.08.2026	3	500	9,75
Akbank	Sermaye Benzeri Borçlanma Aracı	25.07.2023	25.07.2033	10	300	9,6
Vakıfbank	Eurobond	12.09.2023	12.10.2028	5	750	9,125
TSKB	Eurobond	19.09.2023	19.10.2028	5	300	9,5
Yapı ve Kredi	Eurobond	13.09.2023	16.10.2028	5	500	9,375
Eximbank	Eurobond	31.10.2023	28.01.2027	3,25	500	9,125
Ziraat Katılım	Kira Sertifikası	6.11.2023	12.11.2026	3	500	
QNB Finansbank	Sermaye Benzeri Borçlanma Aracı	8.11.2023	8.11.2033	10	300	10,75
Toplam				4,8	4.150	9,51

Kaynak: KAP, Banka açıklamaları

Dipnot: 300 milyon ABD doları üzeri ihraçlar esas alınmıştır.

2023 yılı ilk yarısında maliyet geçmiş yıllara kıyasla yüksek seviyede oluşmuştur (Grafik IV.2.1.4). Küresel finansal koşullarda yaşanan sıkılaşmaya karşın yılın ikinci yarısında ülke risk priminin önemli düzeyde gerilemesi ile birlikte eurobond faizlerinde düşüş gözlenmiştir. SOFR yıl sonundan bu yana 102 baz puan, haziran ayı sonundan bu yana 23 baz puan artarken, bankaların eurobond faizleri söz konusu artışa rağmen ilk yarıdaki işlemlere göre 26 baz puan gerilemiştir. Ayrıca yeni eurobond işlemlerinde vadenin uzadığı (vade primi) dikkate alındığında borçlanma maliyetindeki azalışın daha fazla olduğu söylenebilir. Yeni eurobond ihraçlarında yatırımcıların uzun vadeye ilgisinin canlanmasıyla birlikte ortalama vade 3,5 yıla uzamıştır. Son dönemdeki uzun vadeli ve yüksek tutarlı ihraçlar bankaların kredibilitelerini ve borçlanma kapasitesini teyit etmesi açısından olumlu değerlendirilmektedir.

Grafik IV.2.1.4: ABD Doları Yurt Dışı İhraçların Vade ve Faiz Gelişimi (Akım, Yıl, %)

Kaynak: TCMB, BDDK

Dipnot: 2023-II verilerinde son veri eylül itibarıdır. Ekim ayı büyük miktarda ihraçlar ile eklenmiştir.

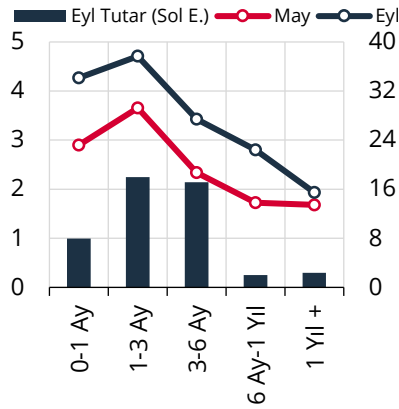
Sonuç olarak, ülke risk priminin gerilemesi, parasal sıkılaşma ve diğer politika adımlarının piyasa tarafından olumlu algılanması ile birlikte uluslararası yatırımcı talebi canlı seyretmektedir. Bankalar yurt dışı fonlama araçlarını çeşitlendirmek, önümüzdeki dönemdeki itfalarını da gözeterek uygun piyasa koşullarından faydalanmak üzere borçlanma piyasalarında yeni işlemler gerçekleştirmektedir.

IV.3 Faiz ve Kur Riski

Haziran ayından bu yana politika faizi yüzde 8,5 seviyesinden kademeli olarak artırılarak yüzde 35'e yükselmiş olmasına karşın faiz artışlarının banka bilançolarına etkisi sınırlı kalmıştır.

Politika faizinin 26,5 yüzde puan arttığı bu süreçte, banka bilançolarının faize duyarlı aktif ve pasiflerinin önemli bölümünü oluşturan kredi, mevduat ve menkul kıymetlerin faizleri yukarı yönlü hareket etmiştir. Faiz değişimlerinin banka bilançoları üzerine etkisi açısından kredi ve mevduat marj hareketleri önemli bir açıklayıcı olmaktadır. Faiz artırımı sürecinde yeni açılan kredi faizlerindeki yukarı yönlü hareket, referans faiz oranı uygulaması nedeniyle politika faiz oranının üzerinde olmuştur. Mevduat faizleri ise menkul kıymet tesisi uygulaması nedeniyle önden yükseldiği için politika faiz artışları mevduat fiyatlamalarına aynı oranda yansımamıştır. Sektörün TL kredi-mevduat faiz farkı pozitif alana geçmiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak bankalar kredi ve mevduat işlemleri kaynaklı faiz riski kanalından bilançolarında herhangi bir bozulma ile karşılaşmamıştır. Mayıs - Eylül ayları arasında TL mevduatın stok faizi (vadesiz mevduat hariç) 8,1 yüzde puan yukarı gelirken; aynı dönemde TL kredilerin stok faizi ise 12 yüzde puan artış göstermiştir (Grafik IV.3.1 ve Grafik IV.3.2). Aynı dönemde TL devlet tahvili getiri eğrisi 12 ile 18 yüzde puan aralığında yukarı yönlü yer değiştirmiştir. Bankaların bilançolarında taşıdıkları uzun vadeli ve sabit faizli menkul kıymetleri nedeniyle faiz risklerine duyarlı hale geldikleri görülmektedir. Orijinal vadesi 5 yıldan uzun ve kalan vadesi 4 yıldan uzun vadeli olan düzenleme konusu kağıtların değeri mayıs ayından sonra yüzde 40'ın üzerinde azalmıştır. Söz konusu menkul kıymetlerin ağırlıklı olarak itfa edilen maliyet yöntemiyle değerlendirilmesi kârlılık üzerindeki etkisini sınırlandırmıştır.

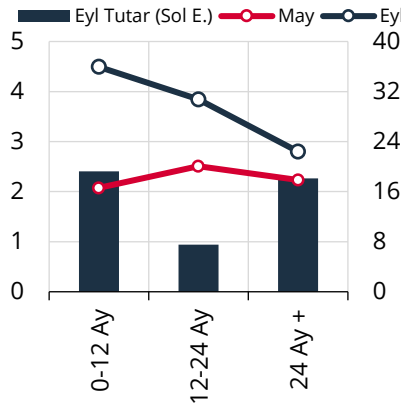
Grafik IV.3.1: TL Mevduat Faiz Eğrisi ve Bakiye (Stok, Yüzde, Trilyon TL)

Kaynak: TCMB Son Gözlem:09.23

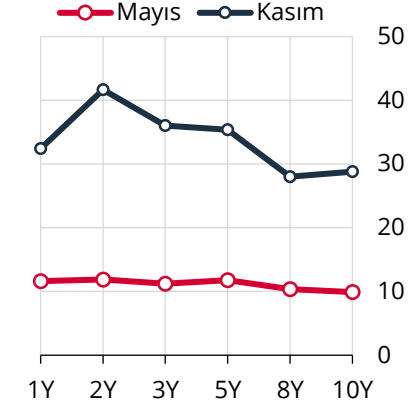
Dipnot: Mevduat faizlerinde vadesiz mevduat ve bankalar mevduatı hariçtir. Katılım bankaları dahil değildir.

Grafik IV.3.2: TL Kredi Getiri Eğrisi ve Bakiye (Stok, Yüzde, Trilyon TL)

Kaynak: TCMB Son Gözlem:09.23

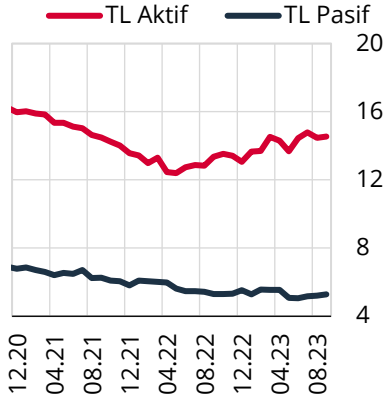
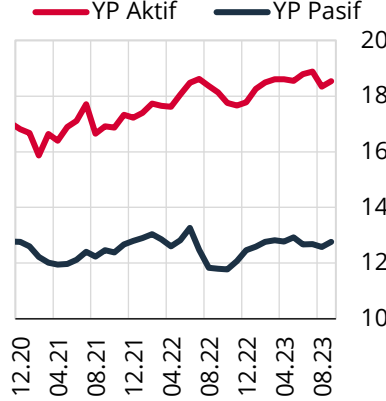
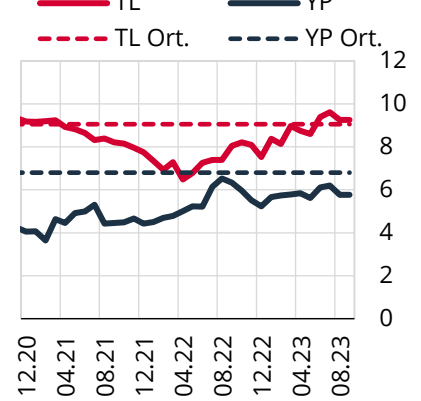
Grafik IV.3.3: Sabit getirili TL Devlet Tahvili Getiri Eğrisi (Bileşik, Yüzde)

Kaynak: Bloomberg Son Gözlem:14.11.23

Faize duyarlı aktif ve pasifler arasındaki vade uyumsuzluğu tarihsel ortalamaya yakın seyretmektedir.

Bankaların faize duyarlı TL aktiflerinin ağırlıklı ortalama vadesi yükseliş eğilimini sürdürmektedir. Menkul kıymet tesisi uygulamasının başlamasıyla artan uzun vadeli sabit getirili menkul kıymet payı, TL aktiflerin ortalama vadesini uzatırken, vadenin son dönemde daha yatay bir seyir izlediği gözlenmektedir. Faize duyarlı TL yükümlülüklerin ortalama vadesi yatay seyrederek 5,3 ay seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik IV.3.4). YP aktif ve pasiflerin ağırlıklı ortalama vadesi son rapor döneminden bu yana sınırlı ölçüde gerilemiştir. Ortalama vade YP aktiflerde 18 ay, YP pasiflerde 12 ay civarında seyretmektedir (Grafik IV.3.5). Bu gelişmeler sonucunda TL aktif ve pasifler için vade farkı 9,3 ay ile tarihsel ortalamaya yakındır. YP aktif ve pasifler için vade farkı 5,8 ay ile yatay bir seyir izlemektedir (Grafik IV.3.6).

Grafik IV.3.4: TL Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vadeleri (Ay)**Grafik IV.3.5: YP Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vadeleri (Ay)****Grafik IV.3.6: Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vade Farkı (Ay)**

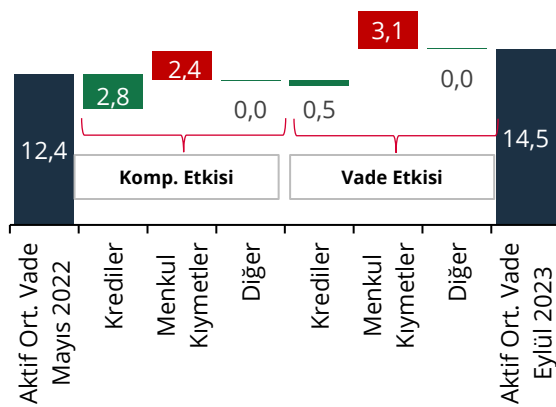
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Vadeler, yeniden fiyatlama dönemini göstermektedir. Ağırlıklı ortalama vadelerde vade dilimlerinin orta noktaları esas alınmıştır. 2013-2020 ortalaması hesaplanmıştır. Katılım bankaları dahil değildir.

Faize duyarlı aktif ve pasiflerin vade farkı 2022 ortalarından itibaren menkul kıymetler kaynaklı artarken; bu artış kredi gelişmeleri ile dengelenmektedir.

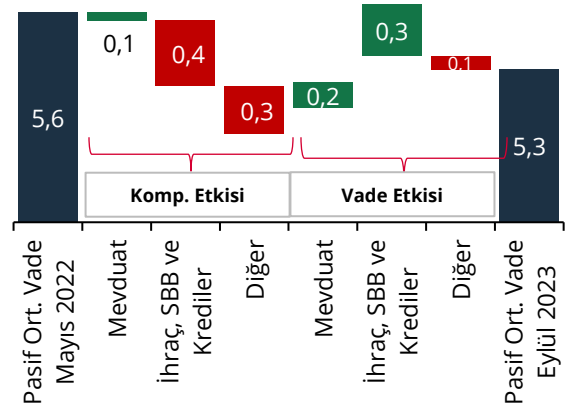
Menkul kıymetlerin uzayan vadelerinin TL vade farkına etkisi +3,1 ay; faize duyarlı aktifler içerisindeki değişen pay nedeniyle +2,4 ay katkı hesaplanırken, kredilerin değişen vade yapısı -0,5 ay, aktif kompozisyonu içerisinde değişen payı neticesinde ise -2,8 aylık değişime neden olmuştur (Grafik IV.3.7). İhraç edilen menkul kıymetler, sermaye benzeri borçlar, kullanılan krediler neticesinde pasif vadesi bir miktar gerilemiştir. Faize duyarlı TL pasiflerin vadesi TL mevduat kaynaklı 0,3 ay (komp. etkisi: 0,1 ay, vade etkisi: 0,2 ay) uzamasına karşın, ihraç edilen menkul kıymetler, sermaye benzeri borçlar, kullanılan krediler ve diğer kalemlerin -0,6 aylık katkısı ile nette 0,3 ay kısalmıştır (Grafik IV.3.7).

Grafik IV.3.7: Faize Duyarlı TL Aktiflerin Ağırlıklı Ort. Vade Değişimi (Ay)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Vadeler, yeniden fiyatlama dönemini göstermektedir. Ağırlıklı ortalama vadelerde vade dilimlerinin orta noktaları esas alınmıştır. Katılım bankaları dahil değildir.

Grafik IV.3.8: Faize Duyarlı TL Pasiflerin Ağırlıklı Ort. Vade Değişimi (Ay)

Kaynak: TCMB, BDDK

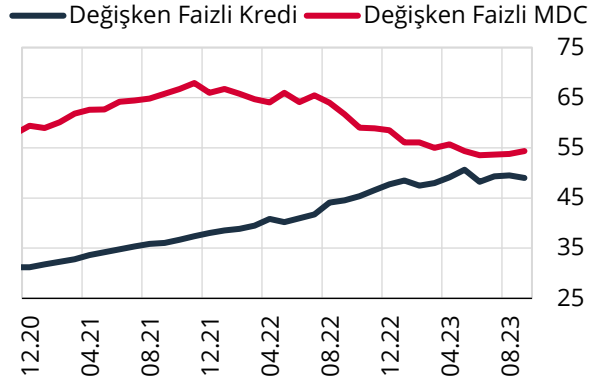
Son Gözlem: 09.23

Bankalar kredi portföyünde değişken faizli kredilere yönelerek faiz risklerini yönetmiştir.

2022 yılının ikinci yarısından itibaren uygulamaya alınan makroihtiyati tedbirler neticesinde bankaların portföylerinde uzun vadeli ve sabit getirili menkul kıymetlerin payı artmıştır. Değişken faizli menkul kıymetlerin azalmasıyla bankalar, yeniden fiyatlama riskini değişken faizli kredilerin payını artırarak ve TL kredilerin

ağırlıklı ortalama vadesini kısaltarak dengelemiştir. Diğer taraftan, haziran ayından itibaren TL menkul kıymetlerin vadesinde azalış, TL kredilerin vadesinde ise artış eğilimi izlenmektedir (Grafik IV.3.9- IV.3.10).

Grafik IV.3.9: TL Menkul Değerler ve TL Kredilerin Faiz Yapısı (%)

Kaynak: TCMB

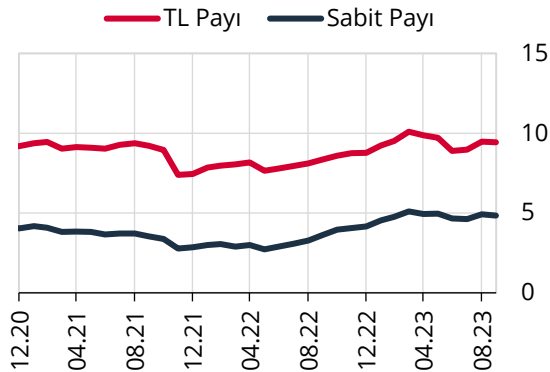
Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Vadeler, ağırlıklı ortalama vadeleri göstermektedir. Ağırlıklı ortalama vade hesabında vade dilimlerinin orta noktaları esas alınmıştır. TL menkul değerler bankaların elinde bulundurduğu sabit getirili toplam menkul kıymetler üzerinden hesaplanmıştır. Katılım bankaları hariçtir.

Bankalar menkul kıymetlerin değer azalışı kaynaklı etkilerini menkul kıymetlerini itfa edilmiş değerleri ile bilançolarında taşıyarak dengelemektedir.

TL menkul kıymetlerin ve sabit faizli TL menkul kıymetlerin payı mart ayına kadar yükseldikten sonra yataya yakın bir izleyerek sırasıyla yüzde 9 ve yüzde 5 olan seviyelerini korumuştur (Grafik IV.3.11). Bankaların sınıflama tercihleriyle, uzun vadeli sabit faizli menkul kıymetlerin değerlemesi kaynaklı olarak kârlılık ve özkaynak üzerine gelebilecek etkiler azalmaktadır. Bankaların düzenlemeye konu olan uzun vadeli DİBS'lerini yüzde 79 oranında itfa edilmiş maliyet üzerinden değerlendirilen menkul kıymet olarak sınıflandırdığı görülmektedir. Böylece itfa edilmiş maliyetle değerlendirilen sabit faizli TL menkul kıymetlerin payı yüzde 67'ye ulaşmıştır (Grafik IV.3.12).

Grafik IV.3.11: TL Menkul Kıymetlerin Aktif Payı (%)

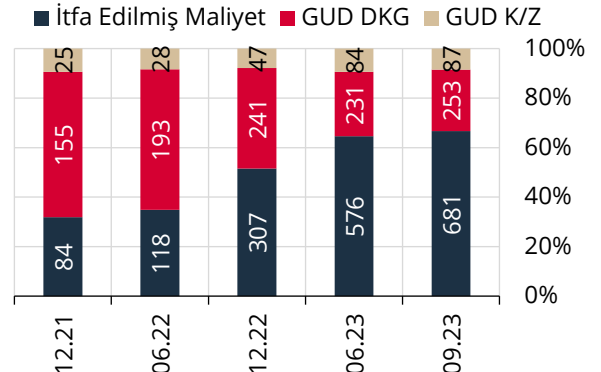

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 30.09.23

Dipnot: Getirisi faize bağlı olmayan menkul kıymetler sabit faizli menkul kıymetlere dahil edilmiştir.

Grafik IV.3.12: Sabit Faizli TL Menkul Değerler (Milyar TL)

Kaynak: TCMB

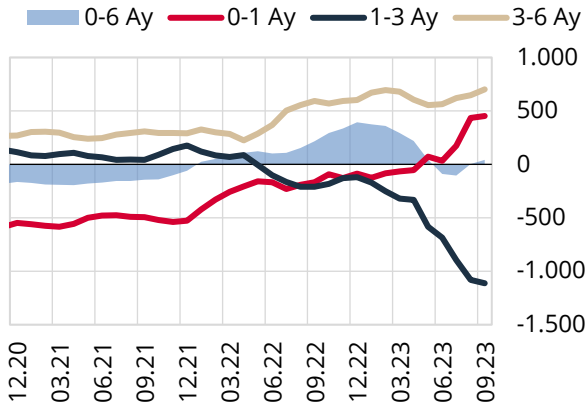
Son Gözlem: 30.09.23

Dipnot: GUD K/Z "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar Zarara Yansıtılan Menkul Değerler"; İtfa Edilmiş Maliyet "İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Değerlenen Menkul Değerler" ve GUD DKG "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Menkul Değerler" için kullanılmıştır.

Bankaların 6 aydan kısa vadede taşıdıkları varlık yükümlülük farkı TL için sıfıra yaklaşırken YP için artmaktadır.

Bankaların 1 aya kadar vadede taşıdıkları pozisyon negatif alandan pozitif alana geçmiştir. Bankaların artan TL likiditeleri ile TCMB fonlamasının azalması, diğer yandan KKM/DDM hesaplarının zorunlu karşılık kapsamına alınması ile fazla likiditenin sterilize edilmesi 1 aya kadar olan TL pozisyonlarını güçlendirmiştir. Sistemdeki TL mevduat artışının 3 ay vadede yoğunlaşması 1-3 ay pozisyonunun negatif alandaki hareketinde belirleyici olmaktadır (Grafik IV.3.13). YP tarafta ise YP zorunlu karşılık hesaplarında görülen artış ile birlikte 1 aya kadar vadede pozisyon fazlası oluşmaktadır (Grafik IV.3.14).

Grafik IV.3.13: TL Varlık-Yükümlülük Boşluk (Gap) Analizi (Milyar TL, 3 Aylık HO)

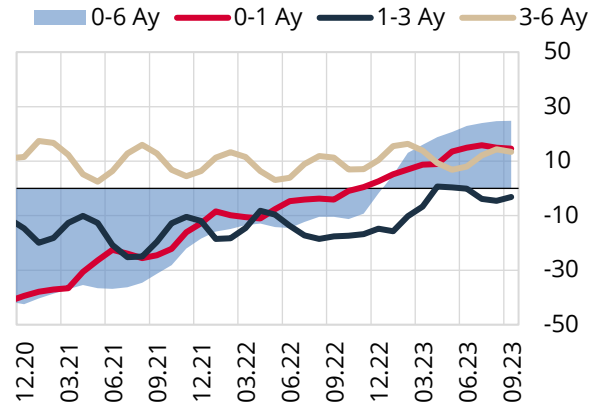

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Katılım bankaları hariçtir. 2013-2020 ortalaması hesaplanmıştır. Vadesiz kalemler hariçtir.

Grafik IV.3.14: YP Varlık-Yükümlülük Boşluk (Gap) Analizi (Milyar ABD Doları, 3 Aylık HO)

Kaynak: TCMB

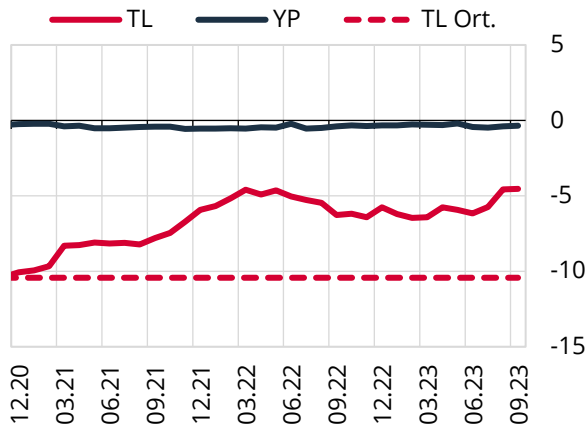
Son Gözlem: 09.23

Bankacılık hesaplarının TL faiz şokuna duyarlılığı azalırken YP faiz şokuna duyarlılığı yatay bir görünüm sergilemektedir.

Standart faiz riski ölçüm yaklaşımına göre, TL faiz oranlarına 500 baz puan, YP faiz oranlarına 200 baz puan yukarı yönlü faiz şoku uygulandığı takdirde bankacılık hesapları kaynaklı gerçekleşecek kayıp YP için sınırlı düzeyde, TL için yasal özkaynakların yüzde 4,5 düzeyine gerilemekte olup tarihsel ortalamasının oldukça gerisindedir (Grafik IV.3.15).¹ Faiz şoku uygulandığında, bütün bankaların yasal oran olan yüzde 20'nin altında bir özkaynak kaybı yaşadığı ve düzenleme sınırları ile uyumlu bir risk görünümüne sahip olduğu görülmektedir. Şok senaryosu altında yasal özkaynaklarının %15'i ve üzerinde kayıp yaşayan banka bulunmazken sektörün aktif büyüklüğünün yüzde 11'ine sahip bankaların faiz şoku duyarlılığı yüzde 10-15 aralığındadır (Grafik IV.3.16).

¹ BDDK'nın Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Şok Yöntemiyle Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliği kapsamında faiz riski kaynaklı kaybın yasal özkaynağa oranı yüzde -20'yi aşamaz.

Grafik IV.3.15: Pozitif Faiz Şoku Sonrası Kayıpların Özkaynaklara Oranı (Bankacılık Hesapları, %)

Kaynak: TCMB

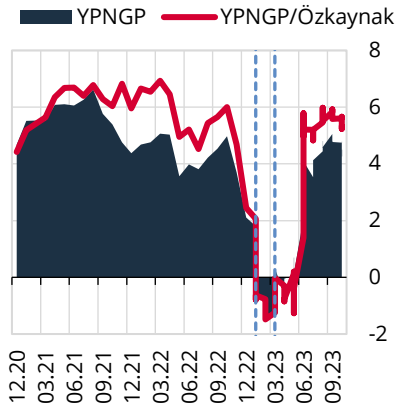
Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Ekonomik değer yaklaşımında faize duyarlı varlık ve yükümlülüklerin faiz oranındaki değişim karşısında bugünkü değerindeki değişim esas alınmaktadır. Verim eğrisinin TL faiz şokunda 500 bp ve YP faiz şokunda 200 bp yukarı yönlü paralel hareket ettiği varsayılmaktadır. Faiz şoku senaryosunda yaşanan kayıplar dilimlere ayrılmıştır. Her dilime düşen bankaların aktif toplamı sektörün aktif toplamına oranlanmıştır. Katılım bankaları hariçtir. Tarihsel ortalama 2013-2020 ortalamasıdır.

Yasal sınırlar içinde olmakla birlikte bankaların YP pozisyon fazlası sektör genelinde artmıştır.

Yabancı para net genel pozisyonu (YPNGP) nisan ayından sonra artarak 27 Ekim 2023 tarihi itibarıyla 4,5 milyar ABD doları seviyesine yükselmiş, YPNGP/özkaynak oranı ise yüzde 5,3 ile yasal sınır² içerisinde kalmıştır (Grafik IV.3.17). 2023 yılı Nisan ayı sonrasında yabancı para pozisyon fazlası taşıyan banka sayısında da artış görülmüştür. Ayrıca, YP pozisyon fazlası bulunan bankaların toplam aktif büyüklüğü payları yüksek seyretmiştir (Grafik IV.3.18). Diğer taraftan bilanço içi YP açık pozisyonu, haziran ayı itibarıyla 28 milyar ABD doları seviyesinden ekim ayı itibarıyla 42 milyar ABD dolarına yükselmiştir (Grafik IV.3.19).

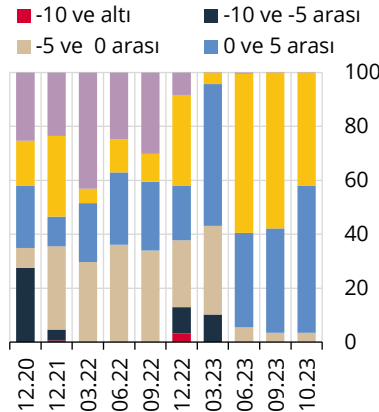
Grafik IV.3.17: YPNGP/Özkaynak Oranı ve YPNGP Gelişimi (% , Milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB

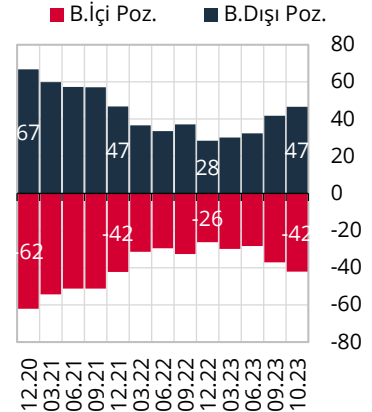
Dipnot: YPNGP/Özkaynak standart oranı değerlerinin haftalık basit aritmetik ortalaması alınmıştır. Kesikli çizgiler BDDK düzenleme değişikliği tarihlerini göstermektedir.

Grafik IV.3.18: Bankaların YPNGP/Özkaynak Oranına Göre Aktif Büyüklüğü Payları (%)

Dipnot: Ekim ayı aktif büyüklüğü hesaplamasında eylül ayının aktif büyüklükleri kullanılmıştır.

Grafik IV.3.19: Bankacılık Sektörü YP Pozisyon Gelişimi (Milyar ABD doları)

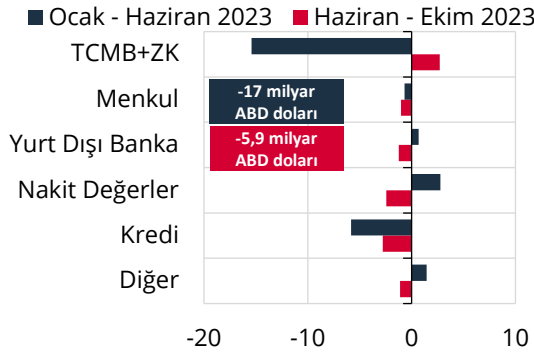
Son Gözlem: 27.10.2023

² Daha önce yüzde 20 olan YPNGP/özkaynak oranı yasal sınırı, 9 Ocak'ta yürürlüğe giren değişiklik ile yüzde 5'e düşürülmüş, 9 Mart 2023 tarihinde ise yüzde 10'a çıkarılmıştır.

Yılın ikinci yarısında sektörün bilanço içi pozisyon açığının artmasında varlık tarafında YP kredilerdeki azalış, yükümlülük tarafında ise YP mevduat ve yurtdışı borçlardaki artış etkili olmuştur.

Bilanço içi YP varlıklar, 2023 yılı haziran-ekim döneminde 5,9 milyar ABD doları düşüş göstermiştir (Grafik IV.3.20). Bankaların döviz kredilerindeki düşüş eğiliminin devam etmesi döviz varlıklarının azalışında temel rol oynarken, TCMB ve ZK kalemindeki artış bu düşüşü sınırlandırmıştır. Bilanço içi YP yükümlülükler ise 2023 yılı ocak-haziran döneminde KKM'ye dönüşen hesapların da katkısıyla 22 milyar ABD doları azalırken, 2023 yılı haziran-ekim döneminde YP mevduattaki azalışın son bulması ve bankaların yurt dışı fonlamalarının artması ile 8 milyar ABD doları artmıştır (Grafik IV.3.21). Son dönemde ülke risk primindeki iyileşmeye bağlı olarak yurt dışı yatırımcı ilgisinin artmasıyla ikili kredi, repo ve mevduat gibi fonlama kaynaklarının yanı sıra piyasa enstrümanları ile borçlanma kanalının da açıldığı görülmektedir. Bankaların eurobond ihraçları ile daha yüksek montanlı borçlanmalar gerçekleştirdiği görülmektedir. TL kredi faizlerinin artması ile eylül ayından itibaren döviz kredilerde sınırlı ölçekte artış takip edilmiştir. Bu gelişimin devam etmesi durumunda bankaların bilanço içi YP varlıklarının bu kanaldan desteklenmesi beklenmektedir.

Grafik IV.3.20: Bankaların Bilanço İçi Döviz Varlıklarındaki Değişim (Milyar ABD Doları)

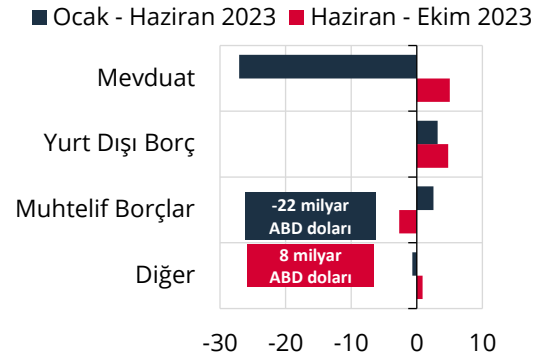

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Yurt dışı bankalar, ters repo işlemlerinden alacakları da içermektedir.

Grafik IV.3.21: Bankaların Bilanço İçi Döviz Yükümlülüklerindeki Değişim (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

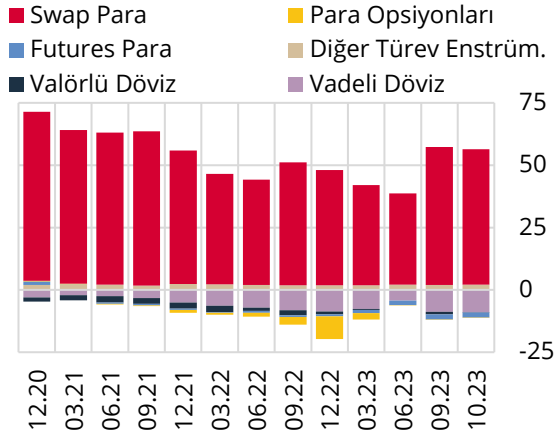
Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: YP mevduat, DTH ile kıymetli maden depo hesaplarının toplamıdır. Yurt dışı borçlar, yurt dışından kullanılan krediler, ihraç edilen menkul kıymetler ve repo işlemlerinden sağlanan fonların toplamıdır.

Bankalar döviz likiditesini swap işlemlerinde değerlendirmiştir.

Bilanço dışı YP pozisyonunun önemli bir kısmını para swapları oluştururken, swap dışındaki diğer türev enstrümanlarda bankacılık sektörü nete sınırlı pozisyon taşımaktadır (Grafik IV.3.22). Önceki rapor döneminde para swaplarının gerilediği görülürken haziran ayı sonrası döneme bakıldığında bankaların artan döviz likiditelerini swap işlemleri aracılığı ile TL fonlama temininde değerlendirdikleri görülmektedir. Aynı dönemde vadeli döviz işlemleri nete satım yönünde hareket etmiştir. Para opsiyonlarındaki artış haziran ayından sonra da devam etmiş ve bankalar para opsiyonlarında nete sınırlı pozisyonlarını sürdürmüştür (Grafik IV.3.23).

Grafik IV.3.22: Bankaların Net Bilanço Dışı Döviz Varlıklarının Gelişimi (Milyar ABD Doları)

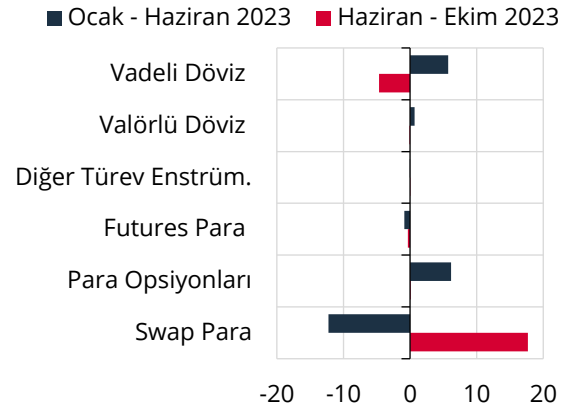

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Para opsiyonları, söz konusu dönem için para opsiyonlarının delta eşdeğerini ifade etmektedir.

Grafik IV.3.23: Bankaların Bilanço Dışı Net Döviz Pozisyonundaki Değişim (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.2023

Dipnot: Para opsiyonları, söz konusu dönem için para opsiyonlarının delta eşdeğerini ifade etmektedir. Haziran verileri için 27 Haziran verileri dikkate alınmıştır.

Kutu IV.3.I: Faiz Oranı Artışının Bankacılık Sektörüne Etki Kanalları

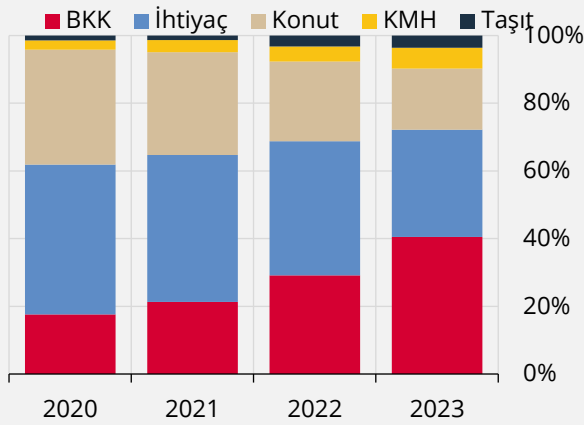
TCMB, enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması ve dezenflasyonun tesis edilmesi amacıyla haziran ayında parasal sıkılaştırma sürecine başlamış ve politika faizini yüzde 8,5'ten yüzde 35'e yükseltmiştir. Politika faiz artışları seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma kararları ile desteklenmiş, makro ihtiyati politika çerçevesinde önemli sadeleşme adımları atılmıştır. Faiz artışları finansal sistemi ve reel ekonomiyi farklı kanallardan etkileyeceğinden finansal istikrarın gözetimi için ekonomik birimlerin taşıdıkları faiz riskleri yakından izlenmektedir. Bu kutuda hanehalkı, reel sektör firmaları ve bankaların faiz riskinden etkilenme kanalları ve faiz riski yönetimini destekleyen faktörler değerlendirilmektedir.

Hanehalkı ve Reel Sektör Firmaları

Yükselen faiz oranları hanehalkı ve firmaları borç servisi ve yeniden finansman maliyeti kanalıyla etkileyebilmektedir. Faiz oranı artışlarının hanehalkı ve firmaları hangi kanallardan ve nasıl etkileyeceği borçluluk türüne ve borçluluk düzeyine göre değişebilecektir. Borçluluğu yüksek, kısa vadeli ve değişken faizle borçlanan kesimler, uzun vadeli ve sabit faizle borçlanan kesimlere göre faiz oranı artışlarına daha duyarlı olmaktadır.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince konut kredileri dışındaki tüketici kredilerinin değişken faizli olarak kullanılabilmesi mümkün olmayıp, değişken faizli konut kredisi kullandırımları da ihmal edilebilir seviyededir. Öte yandan kredili mevduat hesapları (KMH) ve kredi kartında gecikmeye bırakılan bakiyeler ile kredi kartından sağlanan nakit avans bakiyelerine politika faizine göre belirlenen faiz oranlarının uygulanabilmesi söz konusu bakiyeleri değişken faizli olarak göz önünde bulundurmaya gerektirmektedir. Bahse konu kredilere uygulanacak faiz oranının artırılması durumunda bu değişikliğin otuz gün önce tüketiciye bildirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Faiz oranının artırılması hâlinde, yeni faiz oranı geriye dönük olarak uygulanamamaktadır. Böylelikle KMH ve kredi kartı borçlarına uygulanabilecek faiz oranı üst sınırları artırıldığında bu oranın tüketici borçlarına uygulanması ancak bir ay gecikmeli olabilmektedir.

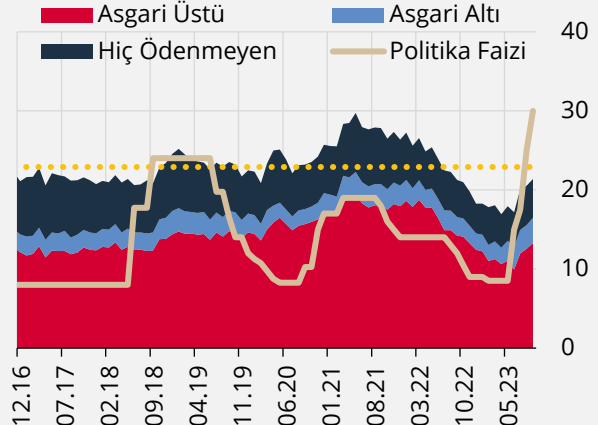
Grafik IV.3.I.1: Bireysel Kredilerin Kompozisyonu (%)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 27.10.2023

Grafik IV.3.I.2: Ödenmeyen BKK Payı (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: Eylül 2023

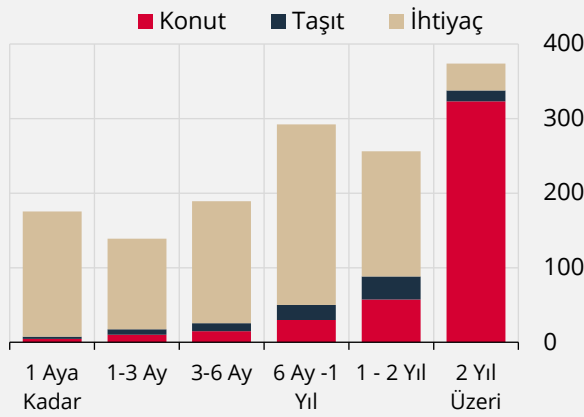
Dipnot: Noktalı çizgi ödenmeyen BKK payının dönem ortalamasını göstermektedir.

Bireysel kredilerin yüzde 40'ını aşan kısmı bireysel kredi kartlarından (BKK) oluşmaktadır. BKK payı yıllar içinde kredi kartlarının ödeme aracı olarak yaygınlaşması, kredi aracı işlevinin artması ve enflasyonun seyri ile artmıştır (Grafik IV.3.I.1). Bireyler ödenmeyen BKK borçları kaynaklı faiz artışından etkilenmektedir. Enflasyonun arttığı dönemlerde bireylerin kredi kartı borçlarını faize bırakma eğiliminde bir miktar artış gözlenebilmektedir. Nitekim, 2018 yılında ödenmeyen BKK borcu payı bir miktar artmış ve uzun dönem ortalamasına yakın gerçekleşmiştir. Son döneme bakıldığında, ödenmeyen BKK borcu payı haziran ayından bu yana bir miktar artış gösterse de uzun dönem ortalamasının altında seyretmektedir (Grafik IV.3.I.2). Ödenmeyen kredi kartı bakiyesinin yüzde 62'si, asgari ödeme tutarı üzerinde ödeme yapılmış ancak tamamı ödenmemiş borçlardan gelmektedir. Bu durum bireylerin önemli bir kısmının asgari borç ödeme disiplinin olduğunu ima etmektedir. 2022 yılının haziran ayından itibaren asgari ödeme oranı 25 bin TL üzeri limitli kartlarda yüzde 40 olarak

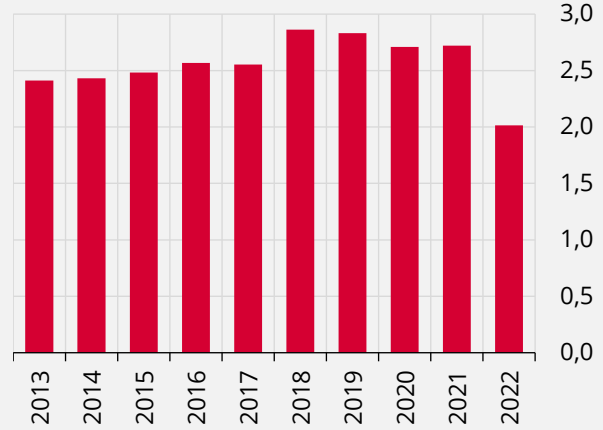
uygulanmaktadır. Bireylerin 2022 ve 2023 yılındaki gelir artışlarının ardından kredi kartı limitlerinin güncellenmesi ve asgari ödeme oranının artması ile birlikte daha fazla asgari borç ödeme yükümlülüğü ortaya çıkmıştır. Bu durum da ödenmeyen borç bakiye gelişimini etkileyen bir faktör olmuştur. 2024 yılında bireylerin gelir artışları borç servisi kapasitesini olumlu etkileyebilecektir.

BKK ve KMH dışındaki tüketici kredilerinin sabit faizli olması nedeniyle tüketici kredisi kullanan bireylerin faiz riski daha gecikmeli olarak yenileme maliyeti kaynaklı ortaya çıkacaktır. Kredilerin ödeme planının zamana yaygın olması yenileme kaynaklı negatif etkilerin bireyler üzerindeki etkilerini hafifletmektedir (Grafik IV.3.1.3). Diğer yandan faiz oranlarının mevcut seviyeleri özellikle konut kredisi tarafında talebi sınırlayıcı olmuştur. Bireylerin uzun vadeli faiz yüküne maruz kalma eğilimleri azalmaktadır. Hanehalkının kredileri kaynaklı faiz yükü harcanabilir gelirine oranla makul seviyelerdeki seyrini sürdürmektedir. Söz konusu oran 2018 ve 2019 yılında bir miktar yükselmişken 2022 yılında tüketici kredisi faiz seviyelerinin gerilemesi ve yaşanan gelir artışı ile birlikte hanehalkı üzerindeki faiz yükü harcanabilir gelire oranla gerilemiştir (Grafik IV.3.1.4). Parasal sıkılaştırma önlemlerinin sonucunda hanehalkının faiz yükü artarken söz konusu oranın bir miktar yukarı yönlü hareket etmesi beklenmektedir.

Grafik IV.3.1.3: Kalan Vadeye Göre Tüketici Kredileri (Milyar TL)

Grafik IV.3.1.4: Hanehalkı Faiz Giderlerinin Harcanabilir Gelire Oranı (%)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 27.10.2023

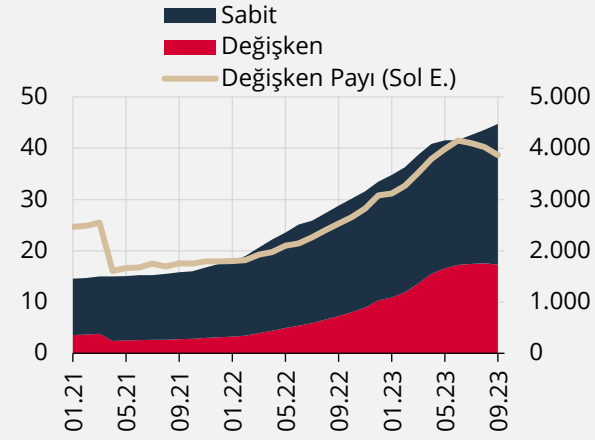
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022

Dipnot: Aylık stok bireysel kredi bakiyesinin aylık basit stok faiz ile hesaplanan aylık faiz tutarının 12 aylık toplamı yıllık faiz yükünü vermektedir. Hanehalkı harcanabilir geliri; emeklilik haklarındaki değişime ilişkin düzeltme ve hanehalkına hizmet eden kâr amacı olmayan kuruluşlar dahildir.

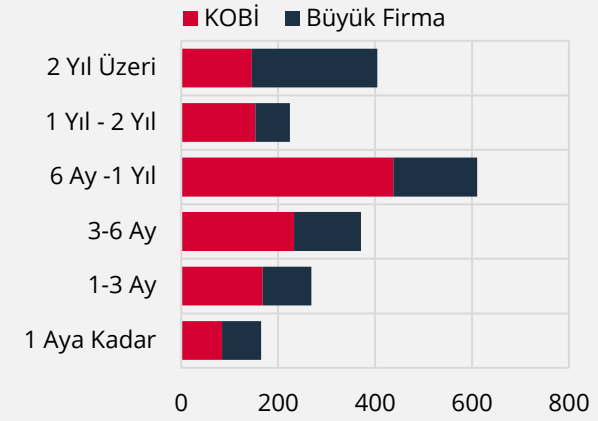
Firmalar, kısa vadeli ve değişken faizli kredi kullanımı nedeniyle faiz riskine hanehalkına göre daha fazla maruz kalma potansiyeli taşımaktadır. 2021 yılından bu yana TL ticari kredilerde değişken faizli olanların payı yüzde 39 seviyesine yükselmiştir (Grafik IV.3.1.5). Bu nedenle kısa vadede firmaların borç servisi, faiz oranı değişikliklerine daha hızlı uyarlanacaktır. Diğer yandan değişken faizli kredilerin yüzde 40'ı büyük firmalara ait olup, söz konusu firmaların faiz riskini yönetme kapasitelerinin daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir. TL ticari sabit faizli kredilerin ortalama kalan vadesi ise yaklaşık 1,5 yıldır. Sabit faizli TL ticari kredilerin yaklaşık yüzde yüzde 60'ının vadesi 1 yıl içinde dolmaktadır (Grafik IV.3.1.6). Sabit faizli TL ticari kredi geri ödemeleri KOBİ'lerde kısa, büyük firmalarda ise görece uzun vadelerde yoğunlaşmaktadır. Bu durum KOBİ'lerin yeniden fiyatlama kaynaklı faiz riskine daha açık olduğunu ima etmektedir.

Firmaların faize dayalı türev işlemlerinin, değişken faizli kredi büyüklüğüne kıyasla oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bankaların tüzel kişilerle gerçekleştirdiği faiz takası işlemleri 2022 yılı son çeyreğinden itibaren artış gösterse de işlemler az sayıda büyük ölçekli firmalarda yoğunlaşmaktadır. Firmaların faiz riskine karşı koruma sağlamak üzere yaptıkları işlemlerde katlandıkları ek maliyet haziran ayından itibaren gerileme göstermiştir (Grafik IV.3.1.7). Diğer yandan, firmaların son yıllarda düşük maliyetle finansmana erişmeleri ve fiyat gelişmeleri faaliyetlerine olumlu yansımıştır. Reel sektör kârlılık rasyoları ve faiz karşılama oranı gibi firmaların kredi değerliliğini yansıtan göstergelerin 2018 yılına göre iyileşme kaydettiği görülmektedir (Grafik IV.3.1.8). Firmaların artan kârlılıkları ve likiditeleri faiz şoklarına karşı dayanıklılıklarını artırmakta ve yüksek maliyete katlanmak istemeyen firmaların kendi kaynaklarını kullanarak faaliyetlerini sürdürmelerine imkân sağlamaktadır.

Grafik IV.3.1.5: Değişken Faizli TL Ticari Kredilerin Gelişimi (% , Milyar TL)

Kaynak: TCMB

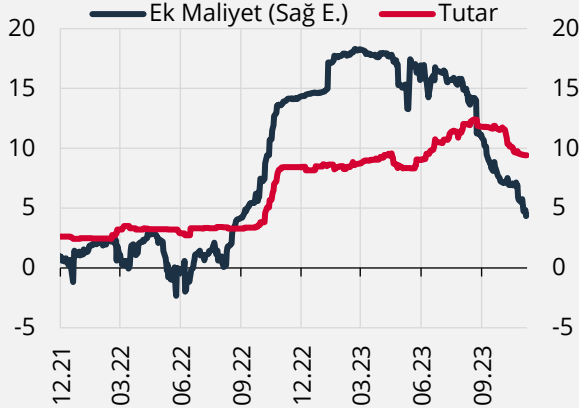
Son Gözlem: Eylül 2023

Grafik IV.3.1.6: Kalan Vadeye Göre Sabit Faizli TL Ticari Krediler (Milyar TL)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: Eylül 2023

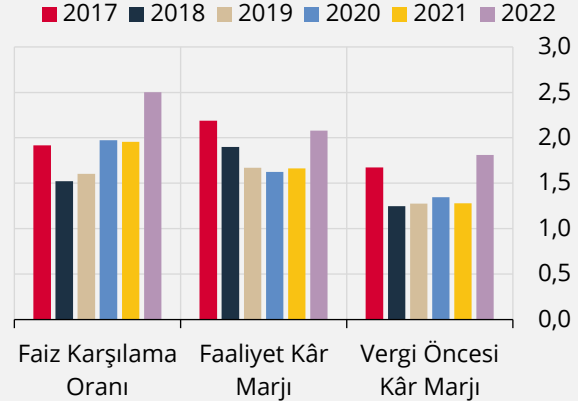
Dipnot: Vade bilgisi bulunmayan bakiyeler hariç tutulmuştur.

Grafik IV.3.1.7: Tüzel Kişilerin Faiz Takası İşlemleri (Milyar TL, %)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 08.11.23

Dipnot: Firmaların değişken faiz alıp sabit faiz verdiği faiz takası işlemlerini göstermektedir. Ek maliyet işlemlerin sabit ayağı ile değişken ayağı arasındaki faiz farkını ifade etmektedir.

Grafik IV.3.1.8: Firmaların Kârlılık ve Faiz Karşılama Oranları (%)

Kaynak: GİB

Son Gözlem: 2022

Dipnot: Medyan değerleri ifade etmektedir. E-Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri; K-Finans ve Sigorta Faaliyetleri; O-Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik; T-Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri; Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri; U-Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerin Faaliyetleri hariçtir.

Bankalar

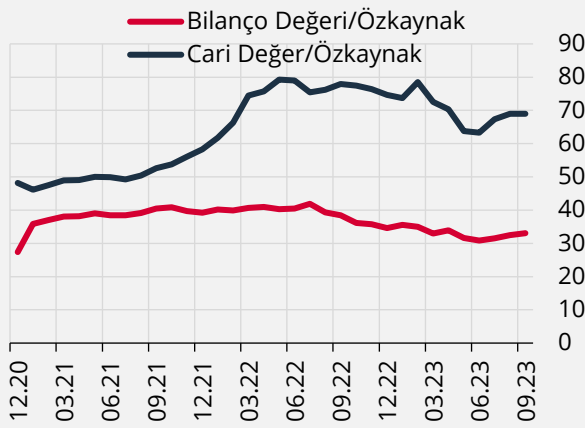
Faiz oranı artışları bankaları temelde kredi mevduat fiyatlamaları, menkul kıymet portföyünün değerlendirilmesi ve firmalar ve bireylere sağlanan kredilerin kalitesinde bozulma kaynaklı etkileyebilmektedir. Faiz artışının olduğu dönemlerde vade dönüşümü kaynaklı bankaların fonlama maliyetlerinin kredi faizlerine kıyasla daha hızlı fiyatlanması nedeniyle kârlılıklarında bir süre düşüş görülebilmektedir. Ancak parasal sıkılaştırmanın ve makro ihtiyati politika çerçevesindeki sadeleşmenin birlikte yürütülmesiyle bankaların kredi mevduat faiz farkları

negatif alandan pozitif alana geçmiş ve net faiz marjları olumlu yönde etkilenmiştir. Değişken faizli krediler ve TÜFE'ye endeksli menkul kıymetler bankaların faiz riski yönetimine katkı sağlayan bilanço kalemleri olarak öne çıkmaktadır (Grafik IV.3.1.9). Öte yandan 2024 yılında bankaların değerlemede dikkate aldıkları enflasyonun gerilemesi ile birlikte TÜFE'ye endeksli menkul kıymet portföyünün NFM katkısı azalacaktır. Bankaların sabit faizli menkul kıymet portföyünü ağırlıklı olarak itfa edilmiş maliyet ile izlemesi, faiz oranı değişikliklerinden kaynaklanan değer düşüşlerinin bilançoda gerçekleşmesinin önüne geçmektedir.

Bankalar faiz oranı artışı kaynaklı TGA'ya geçişlerin artması durumunda kredi kayıplarına maruz kalabilecektir. TGA oranlarının tarihi düşük seviyelerde olması ve TGA oluşum oranlarının ılımlı seyri mevcut durumda aktif kalitesi risklerinin sınırlı olduğunu göstermektedir (Grafik IV.3.1.10). Öte yandan beklenen ve beklenmeyen kayıplara karşı bankacılık sisteminin güçlü ve yüksek faiz ortamında dahi hanehalkı ve firmalara kredi akışını sağlayacak kapasiteye sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Eylül 2023 itibarıyla yakın izlemedeki ve tahsili gecikmiş alacakların karşılık oranları sırasıyla yüzde 23,2 ve yüzde 85,7 ile yüksek seviyelerdedir. Ayrıca bankaların olası kayıplara karşı 61,7 milyar TL düzeyinde serbest karşılığı bulunmaktadır. Bunlara ek olarak bankaların yasal sınırların üzerindeki sermaye oranları ile zarar karşılama kapasitesi yüksektir. Diğer yandan bankalar ihtiyati düzenlemeler ile faiz oranı riskine karşı korunmaktadır. Bankaları bankacılık hesaplarındaki faiz riski kaynaklı kaybı yasal özkaynakların yüzde 20'si ile sınırlandırılmıştır.

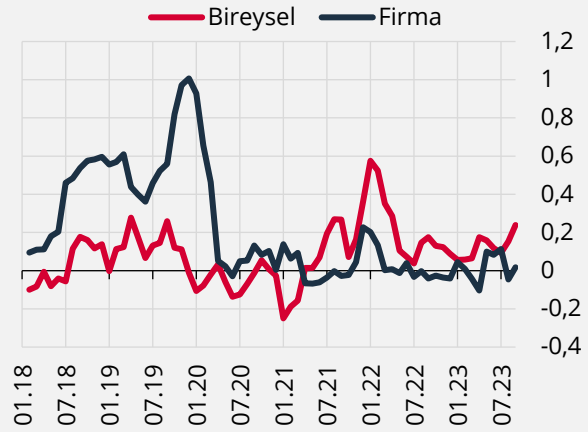
Grafik IV.3.1.9: TÜFEKS'lerin Özkaynaklara Oranı (%)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: Eylül 2023

Grafik IV.3.1.10: TGA Oluşum Oranları (3 Aylık, %)

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: Eylül 2023

Dipnot: TGA oluşum oranı 3 aylık TGA ilavelerinden TGA tahsilatları ve aktiften silinenlerin düşülerek 3 aylık ortalama krediye oranlanması ile hesaplanmıştır.

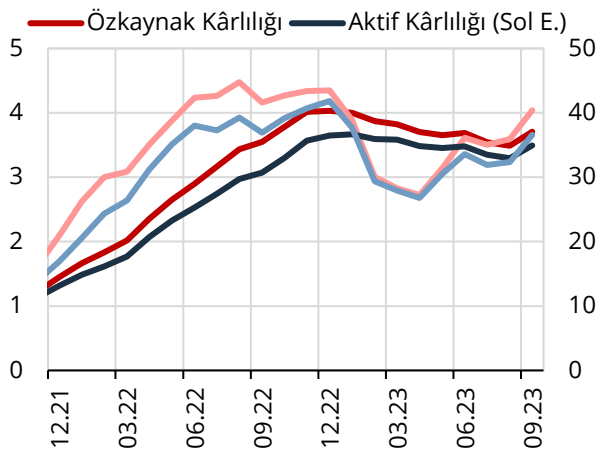
Sonuç olarak, hanehalkının borçlarının ağırlıklı olarak sabit faizli olması nedeniyle yeni kredileri kaynaklı faiz riskine maruz kalabileceği, kredi talebinin faiz gelişmelerine bağlı olarak gerileyeceği ve düşük hanehalkı borçluluğunun faiz riskine olan duyarlılığı azaltacağı değerlendirilmektedir. Firmaların, KOBİ'lerde daha belirgin olmak üzere değişken faizli krediler kaynaklı doğrudan faiz riskine maruziyeti bulunmaktadır. Diğer yandan son yıllarda yaşanan düşük maliyetli kredi genişlemesi ve geçmiş dönem kârlılıkları firmaların faiz yükünü karşılama kapasitesini desteklemektedir. Bankalar ise faiz artışlarından firmaların ve hanehalkının kredi kalitesinde yaşanabilecek bozulma nedeniyle dolaylı olarak etkilenebilecektir ancak bankacılık sektörü bilançolarının faiz şoklarına karşı dayanıklı olduğu ve bankaların faiz artışı kaynaklı aktif kalitesindeki bozulmaları yönetebilecek tamponlara sahip olduğu değerlendirilmektedir.

IV.4 Kârlılık ve Sermaye Yeterliliği

Bankacılık sektörü kârlılığı yılın ilk yarısında gerilerken üçüncü çeyrek itibarıyla bir miktar yukarı yönlü hareketlenmiştir.

2022 yılında net faiz marjındaki artışın katkısı ile yukarı yönlü hareket eden kârlılık 2023 yılının ilk yarısında bir miktar gerilemiştir. Diğer yandan yakın dönem eğilimleri gösteren son 3 ay gerçekleştiren göz önüne alındığında, aktif ve özkaynak kârlılığındaki aşağı yönlü eğilimin terse döndüğü gözlenmektedir (Grafik IV.4.1). Sektördeki bankaların büyük kısmının yüksek özkaynak kârlılığına sahip olduğu görülmektedir (Grafik IV.4.2). Ayrıca, 2023 yılı eylül ayı itibarıyla bankaların 61,7 milyar TL olan serbest karşılıkları dikkate alındığında sektörün özkaynak kârlılığı yüzde 41'e ulaşmaktadır.

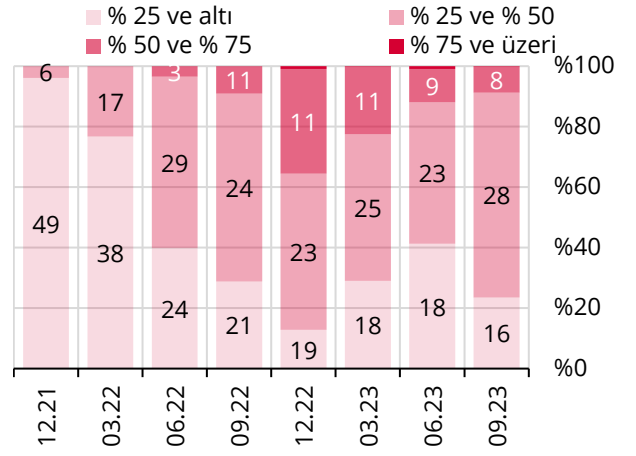
Grafik IV.4.1: Özkaynak Kârlılığı (12 Aylık, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.4.2: Bankaların Özkaynak Kârlılığı Dağılımı (12 Aylık, % Aktif Payı)

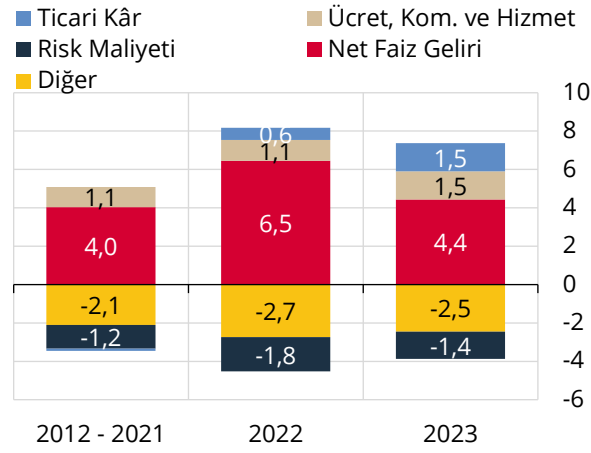
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Yıllıklandırılmış üç aylık kârlılık seviyeleri açık renkli çizgilerle gösterilmiştir.

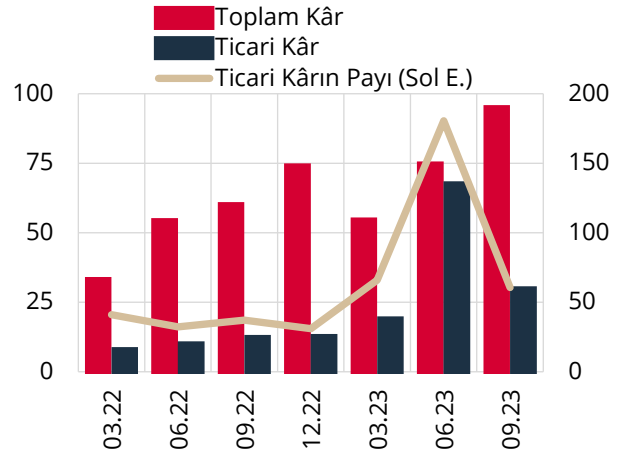
Kârlılık performansına net faiz gelirlerinden gelen katkı azalırken kâr performansının sürdürülmesinde ticari kâr ile ücret komisyon gelirleri etkili olmuştur.

2023 yılının ilk yarısında çekirdek marjın daralması ve TÜFE'ye endeksli tahvillerin değerlemesindeki düşüş kaynaklı olarak net faiz gelirinin aktif kârlılığına katkısı görece azalmıştır. Diğer yandan kredi büyümesi ve kredi kartındaki canlı seyir, marj azalışına karşın ücret ve komisyon gelirlerinin artmasına neden olmuştur. Ayrıca, sermaye piyasası ve kambiyo işlemlerinden elde edilen gelirlerin kâr performansına olumlu katkısı artmıştır (Grafik IV.4.3). Sermaye piyasası ve kambiyo işlemlerinden elde edilen kârlar kur gelişmeleri ve döviz kuru alım-satım marjlarının açılması ile özellikle yılın ikinci çeyreğinde önemli bir artış kaydetmiş, üçüncü çeyrekte de kâr gelişmeleri üzerindeki etkisini sürdürmüştür (Grafik IV.4.4).

Grafik IV.4.3: Aktif Kârlılığının Bileşenleri (12 Aylık, % Puan)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.4.4: Dönem Net Kârının Bileşenleri (3 Aylık, Milyar TL, %)

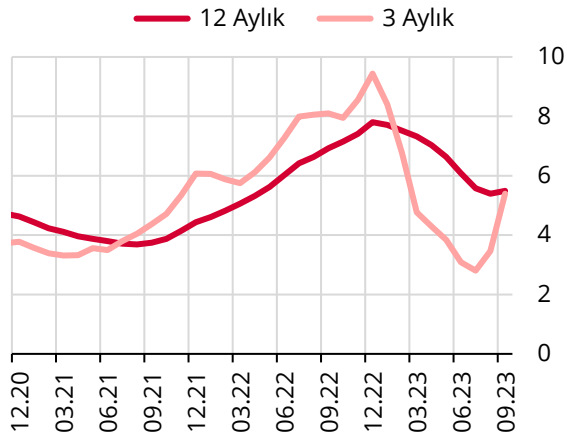
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Sermaye piyasaları ve kambiyo işlemlerinden elde edilen kâr ticari kâr olarak nitelendirilmiştir. Risk maliyeti genel ve özel kredi karşılıklar toplamıdır.

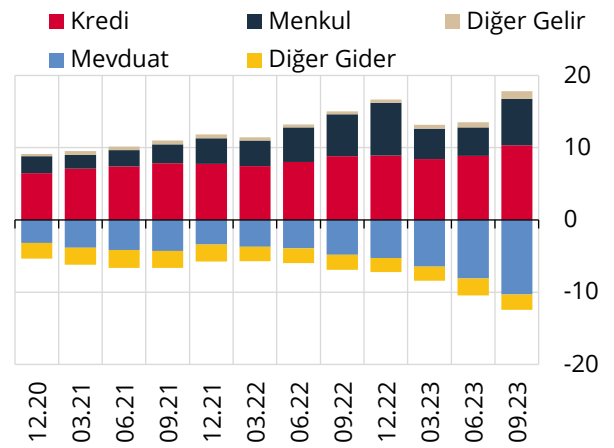
Net faiz marjı ikinci çeyrekte çekirdek marjdaki daralma kaynaklı gerilemiş, üçüncü çeyrekte faiz artışının kredi fiyatlamalarına etkisi ile birlikte iyileşme göstermiştir.

2022 yılında yüzde 7,9'a ulaşan net faiz marjı, 2023 yılı eylül ayı itibarıyla yüzde 5,5'e gerilemiştir. Net faiz marjındaki gerilemenin üçüncü çeyrek itibarıyla sonlandığı ve net faiz marjının yukarı yönlü hareketlendiği görülmektedir (Grafik IV.4.5). Net faiz marjının bileşenlerine bakıldığında, kredi mevduat faiz marjı kaynaklı etkilerin ön planda olduğu görülmektedir. Kredi ve menkul kıymet faiz gelirleri yılın üçüncü çeyreğinde net faiz marjındaki yükselişe olumlu katkı vermiştir (Grafik IV.4.6). Diğer taraftan, 2024 yılının ilk çeyreğinden itibaren değerlemelerde 2024 yılsonu enflasyon beklentisinin kullanılacak olması nedeniyle TÜFE'ye endeksli tahvillerin net faiz marjına olan katkısının azalacağı değerlendirilmektedir.

Grafik IV.4.5: Net Faiz Marjı (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

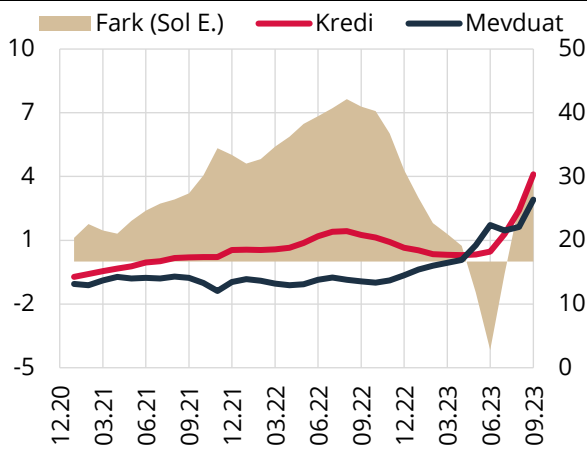
Grafik IV.4.6: Net Faiz Marjı Bileşenleri (Yıllıklandırılmış 3 Aylık, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

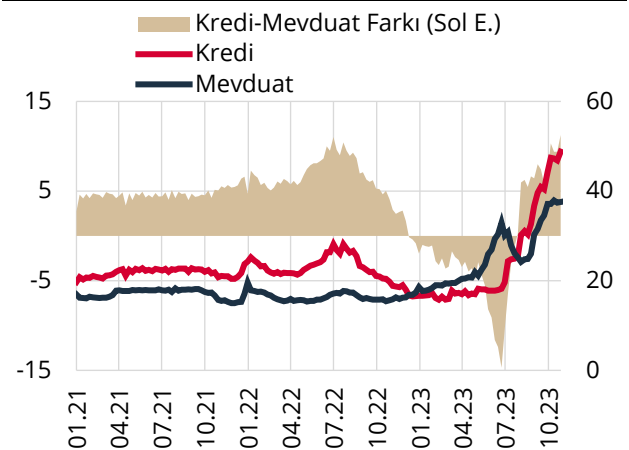
Dipnot: Yıllıklandırılmış üç aylık net faiz marjı gelişimi açık renkli çizgiyle gösterilmiştir.

2023 yılının ilk yarısında mevduat faizlerindeki yükseliş ile birlikte artan fonlama maliyetleri net faiz marjını azaltmıştır. Politika faiz oranında haziran ayından bu yana yapılan artırımların kredi faizlerine yansımaları net faiz marjına da pozitif etki göstermiştir. TL kredi-vadeli mevduat faiz farkı akım verilerde yılın üçüncü çeyreğinde pozitif alana yükselirken, akım faiz gelişmelerinin stok TL kredi- vadeli mevduat faiz farkına yansımaları durasyon farkı nedeniyle daha gecikmeli olmaktadır (Grafik IV.4.7 ve Grafik IV.4.8).

Grafik IV.4.7: TL Kredi – Vadeli Mevduat Faiz Farkı (Stok, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

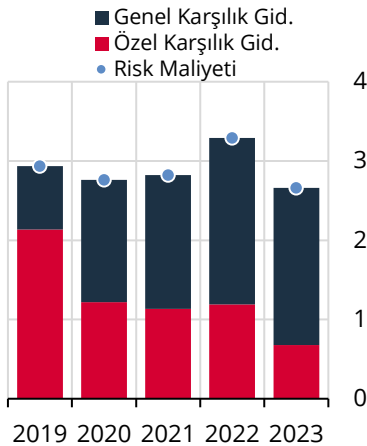
Grafik IV.4.8: TL Kredi – Vadeli Mevduat Faiz Farkı (Akım, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 27.10.23

Bankacılık sektörü aktif kalitesindeki olumlu seyir ile ücret, komisyon ve hizmet gelirlerindeki görünüm kârlılık performansını desteklemektedir.

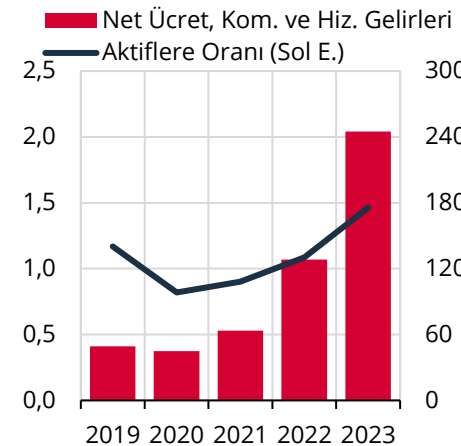
Kredi riski kaynaklı zararların kâr performansı üzerindeki etkisi sınırlı seyretmektedir (Grafik IV.4.9). Takibe intikallerin ılımlı seyretmesi ile birlikte donuk alacaklar nedeniyle ayrılan karşılık giderlerinin risk maliyetine etkisi sınırlıdır. 2023 yılının ilk yarısında daralan kredi-mevduat faiz marjlarına karşın kredilerdeki canlı seyir bankaların ücret komisyon gelirlerine olumlu yansımıştır. Net ücret, komisyon ve bankacılık hizmet gelirlerinin aktiflere oranı 2023 yılında artmıştır. Söz konusu artışa, bankacılık hizmet gelirlerinde en büyük paya sahip olan kredi kartıyla ilişkili ücret ve komisyon gelirleri önemli katkı sağlamıştır. Özellikle bireysel kredi kartında görülen yüksek büyüme hizmet gelirleri artışını desteklemiştir (Grafik IV.4.10 ve IV.4.11).

Grafik IV.4.9: Kredi Risk Maliyeti
(Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

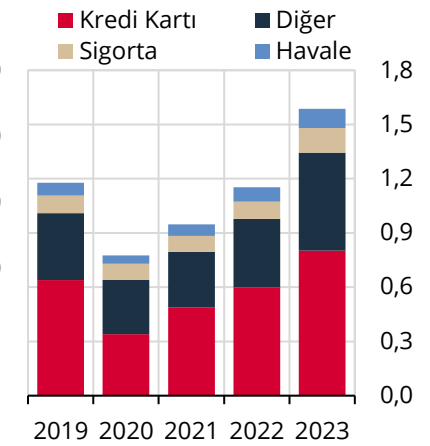
Dipnot: Risk maliyeti, 2023 yılı için Eylül 2023 itibarıyla özel ve genel karşılık giderlerinin 12 aylık dönem tutarının ilgili dönem ortalama brüt kredi tutarına bölünmesi ile elde edilmiştir.

Grafik IV.4.10: Net Ücret, Komisyon ve Hizmet Gelirlerinin Aktiflere Oranı
(Milyar TL, %)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: 2023 yılı için Eylül 2023 itibarıyla 12 aylık tutarlar kullanılmıştır.

Grafik IV.4.11: Bankacılık Hizmet Gelirlerinin Aktiflere Oranı (%)

Kaynak: TCMB

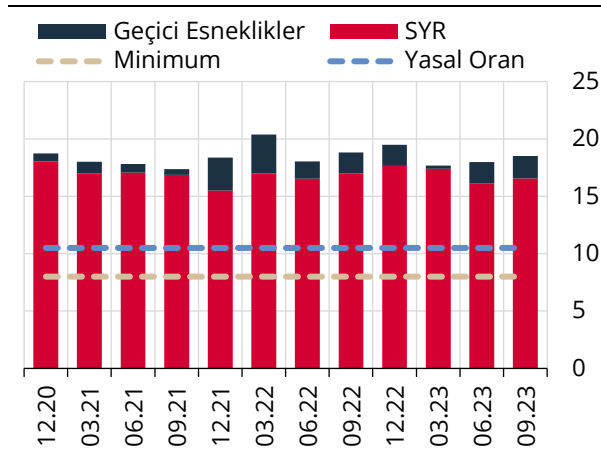
Son Gözlem: 09.23

Dipnot: 2023 yılı için Eylül 2023 itibarıyla 12 aylık tutarlar kullanılmıştır.

Sermaye oranları yasal sınırların üzerindeki güçlü seyrini korumaktadır. Bankacılık sektörünün sermaye pozisyonu olası kayıpları karşılayabilecek kapasitedir.

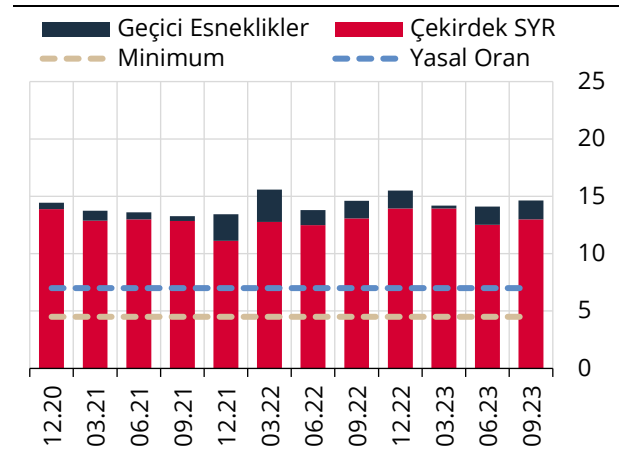
2023 yılı eylül ayı itibarıyla bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) yüzde 18,5, çekirdek SYR'si yüzde 14,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. BDDK'nın sermaye oranları hesaplamasına yönelik sağladığı esneklikler uygulanmaya devam etmektedir. Önceki rapor döneminden bu yana döviz kurundaki gelişmelerin etkisiyle BDDK geçici esnekliklerinin manşet sermaye oranlarına etkisi artış göstermiştir. Geçici esneklikler hariç bırakıldığında sektörün SYR'si yüzde 16,6, çekirdek SYR'si yüzde 13 seviyesindedir. Söz konusu sermaye oranlarında önceki rapor dönemine göre bir miktar gerileme gözlenmekle birlikte tüm bankaların sermaye oranları yasal sınırların üzerindedir (Grafik IV.4.12, Grafik IV.4.13).

Grafik IV.4.12: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Kaynak: BDDK, TCMB Hesaplamaları Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.4.13: Çekirdek Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

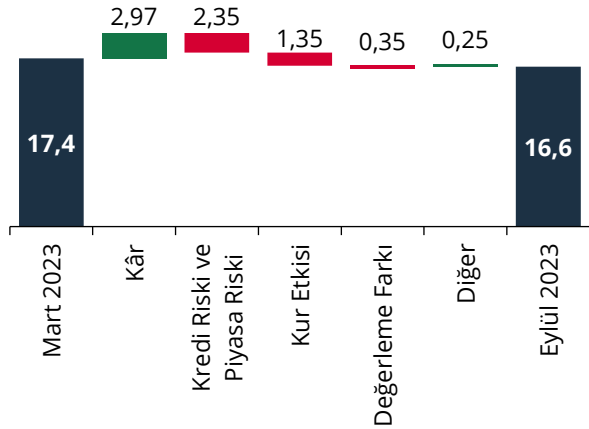
Kaynak: BDDK, TCMB Hesaplamaları Son Gözlem: 09.23

Dipnot: BDDK geçici önlemleri hariç SYR ve çekirdek SYR'leri ifade etmektedir. Minimum oranlar, eylül 2023 itibarıyla sektör geneli için uygulanan oranlardır ve sistemik önemli bankalar için daha yüksektir. Yasal oranlar, Basel III düzenlemeleri kapsamında minimum orana ek olarak bankaya özgü döngüsel sermaye tamponu, sermaye koruma tamponu ve sistemik önemli banka tamponu oranının toplamından oluşmaktadır.

Bankaların içsel sermaye yaratımı sermaye tamponlarını desteklemeye devam etmektedir.

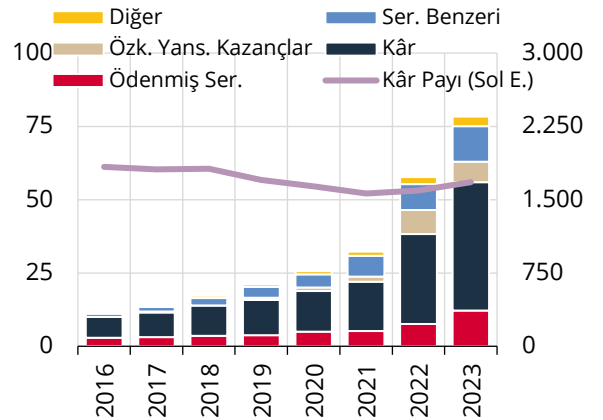
Son rapor döneminden bu yana bankaların yasal özkaynakları artmaya devam etmiştir. Söz konusu gelişme aktif büyümesi ve kur kaynaklı olarak risk ağırlıklı aktifler üzerinden gelen olumsuz etkileri önemli ölçüde azaltmıştır. Bu dönemde kârlılık sermaye yeterliliğini besleyen en önemli unsur olarak öne çıkmıştır. Diğer yandan TL bilanço genişlemesi ve döviz kurundaki yükselişin etkisiyle YP aktiflerin TL karşılığının artması sonucu risk ağırlıklı aktiflerdeki artış BDDK esneklikleri hariç SYR'de bir miktar düşüşe neden olmuştur (Grafik IV.4.14).

Bankacılık sektörü çekirdek sermayenin ağırlıklı olduğu bir yasal özkaynak kompozisyonuna sahiptir. Yasal özkaynakların yaklaşık yüzde 80'i çekirdek sermayeden oluşurken, yüzde 50'den fazla payı ile yedek akçeler ve kâr yasal özkaynak kompozisyonunda öne çıkmaktadır. Öte yandan YP cinsi sermaye benzeri borçlanmalar, bankalara değerlendirme etkisiyle kur artışından korunma ve çeşitlilik sağlamaktadır. Mevcut özkaynak yapısı sermaye tamponlarının kalitesi ve zarar karşılama kapasitesi yüksek unsurlardan oluşması bakımından önem arz etmektedir (Grafik IV.4.15).

Grafik IV.4.14: SYR Gelişimi (%) (BDDK Esneklikleri Hariç)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 09.23

Grafik IV.4.15: Yasal Özkaynak Kompozisyonu (Milyar TL, %)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: Hisse senedi ihraç primleri, ödenmiş sermayeye dahil edilmiştir. Kâr, yedek akçeler ve dönem kârı ile geçmiş yıllar kârından oluşmaktadır. Diğer, genel karşılıklar ağırlıklı olmak üzere diğer özkaynak kalemlerinden oluşmaktadır.

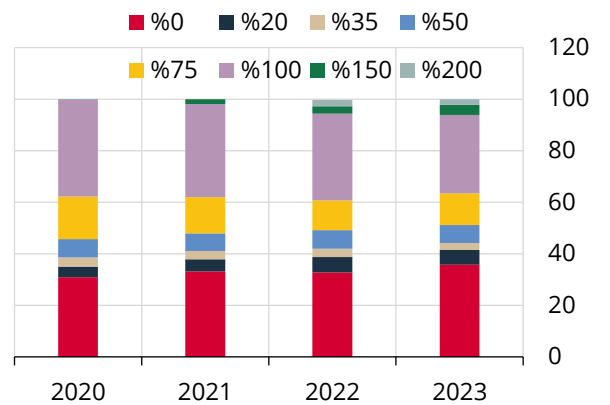
Sermaye yeterliliği hesaplamasında kullanılan risk ağırlıkları ülkemizde uluslararası standartlara göre daha ihtiyatlı uygulanmaktadır.

Kredi riskine esas tutarın hesaplanmasında kullanılan risk ağırlıkları ülkemizdeki düzenlemeler gereği kredi türüne göre yüzde 0 ila yüzde 200 arasında değişmektedir. 31 Temmuz 2023 tarihinde BDDK tarafından ihtiyaç kredileri, bireysel kredi kartları, taşıt kredilerinde risk ağırlıkları yükseltilmiştir. Düzenleme öncesi dönemde 12 ay ve daha kısa vadeli ihtiyaç kredileri ile 6 ay ve daha kısa vadeli bireysel kredi kartı borçları için yüzde 100, diğer vadelerde yüzde 150, ve taşıt kredilerinde yüzde 75 olarak uygulanan risk ağırlıkları bahsi geçen bireysel kredi türlerinde vade ayrımı olmaksızın yüzde 150 olarak uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca BDDK, 24 Ağustos 2023 tarihinde en az bir konutu bulunan kişilere kullanılacak konut kredilerinde risk ağırlığının yüzde 35'ten yüzde 150'ye yükseltilmesine karar vermiştir (Tablo IV.4.1). Son yıllarda bireysel ve ticari kredilerde uygulanan daha yüksek risk ağırlıklarının etkisiyle yüzde 150 ve yüzde 200 risk ağırlığı uygulanan kalemlerde artış görülmektedir (Grafik IV.4.16). Öte yandan, risk ağırlığı artışlarının yeni kullanılan kredilere uygulanması nedeniyle sermaye yeterliliği üzerine etkisi kademeli ve zamana yaygın olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo IV.4.1: Bireysel Kredi Risk Ağırlıkları (%)

	Basel Uygulaması	Türkiye'de Uygulama
Akım		
Kredi Kartları		
1-6 ay (dahil) vadeli	75	150
6 ay üzeri vadeli	75	150
Taşıt Kredileri		
Tüm vadeler	75	150
İhtiyaç Kredileri		
1-12 ay (dahil) vadeli	75	150
1 yıl üzeri vadeli	75	150
Konut Kredileri		
İlk Konut	35	35
Diğer Konut	35	150

Kaynak: BDDK

Grafik IV.4.16: Kredi Riskine Esas Tutardaki Kalemlerin Risk Ağırlıklarına Göre Dağılımı (% , Standart Yaklaşım)

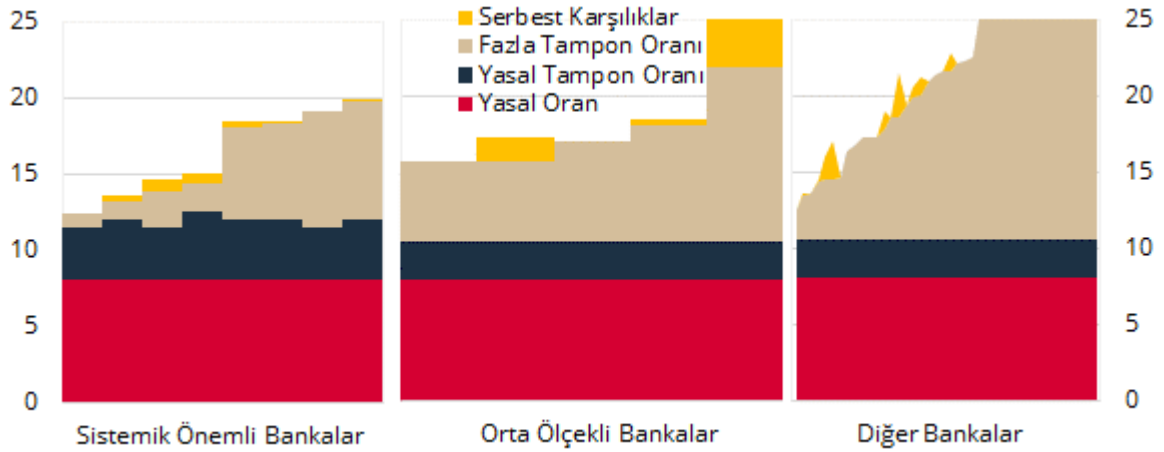
Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 09.23

Yüksek sermaye tamponları bankaların önemli sağlıklı göstergelerinden biri olmaya devam etmektedir.

Sermaye tamponlarının tüm banka gruplarında yüksek seyretmesi ile ödenmiş sermaye ve kâr gibi kaliteli unsurların sermayeye katkısı, bankaların beklenmeyen kayıpları karşılama ve sistemik riski yönetme kapasitesinin bulunduğunu göstermektedir. Sermaye tamponlarının yanı sıra bankaların ihtiyari olarak ayırdığı serbest karşılıklar gerçekleşebilecek risklere karşı bankaların daha hazırlıklı olmalarını sağlamaktadır (Grafik IV.4.17).

Grafik IV.4.17: Sektörün Yasal Sermaye Oranları ve Fazla Sermaye Tamponları (%)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 09.23

Dipnot: BDDK geçici önlemleri hariç SYR'ler kullanılmıştır. SYR'si yüzde 25'i aşan bankalar en sağdaki grafikte gösterilmemiştir.